

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

<p>ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag Telefoon 14519, Postgiro 14574</p>	<p>Opggericht 21 Maart 1900 door Kolonel G. E. V. L. VAN ZUYLEN</p>	<p>ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280</p>
<p>Wvd. Vertegenwoordiger in N.-L. Mr. M. J. A. Oostwoud- Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).</p>	<p>„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”</p>	<p>BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN</p>

HET BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

INHOUD: De Indische Tentoonstelling te Arnhem, Juni—28 Juli 1928. — De Eerste Hygiëne Tentoonstelling in Ned.-Indië. Haar ontstaan, opzet en doel, door M. A. J. Kelling, Secr. van het Hoofdbureau van de E. H. T. I. N. I. — Aratro et Quina. (Met tegengiften en kina), door H. F. Tillema. — De Volken in 1926 (slot), door v. d. M. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuil. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: Uit de Eur. Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Oost. — Berichten der Afdelingen: Apeldoorn. Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 2 tot Aug.

Indische Tentoonstelling te Arnhem
11 Juni—28 Juli 1928.

Behalve de genoemde propagandamiddelen is er een schoolcomité benoemd, dat speciaal de propaganda voor de schoolbladen ter hand heeft genomen. Het is veel waarde toch meenen wij te moeten hechten aan een druk schoolbezoek, om op die wijze Nederland nader te brengen tot alles, wat verband houdt met onze Indië.

Verscheidene schoolbladen werden dan ook bezocht, bevonden, plaatsruimte ter beschikking te stellen voor publicaties omtrent de Tentoonstelling. En nu werden van verschillende zijden brieven ontvangen met adhaesie-betuigingen en toezeggingen het volgend jaar het schoolreisje naar Arnhem te maken.

Althans het eind van dit jaar wordt de definitieve, mooie, gekleurde reclameplaat overal in den vorm verspreid.

Ons propagandawerk ontvangen wij thans van alle zijden steun. Vele aanvragen om briefkaarten te worden binnen, veelal met betuigingen van sympathie met ons streven.

De ontvangingen wij van de N. V. Internationaal Bureau-Bureau het aanbod, gedurende den Tentoonstellingstijd bij hare kantoren te Den Haag, Rotterdam en Arnhem, toegangsbewijzen te verlenen en speciale tochten naar de Tentoonstelling te organiseren.

Althans het aantal vereenigingen, die toezegden, het volgend jaar hunne Jaarvergaderingen te Arnhem te houden, gedurende de Tentoonstelling te houden, steeds toe.

(Wordt vervolgd).

De ontvangingen wij nog aanvragen om platen te worden afgehaald, die wij U franco tegen het door U gegeven aantal toezenden.

Adres is: Nieuwe plein 52, Arnhem.

DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer Vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één gulden introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een zeer merkwaardig resultaat opleveren, die getuigenis aflegt van het werkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West”.

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

De toonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever speelt. Op Brunswick-Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

HET BESTE ADRES
voor al Uw

PARFUMERIEËN EN TOILETARTIKELN,
is bij:

A. C. KRULLER-PEL
— ALLEEN GEVESTIGD —
FREDERIK HENDRIKLAAN 258
TELEFOON 54505 :: DEN HAAG

Alles wordt zonder prijsverhoging thuisbezorgd

Aanbevolen Adres voor de
Vereeniging „Oost en West” 5489

VERZENDING NAAR O. EN W.-INDIE, ONDER GARANTIE

DANKBETUIGING

Hiermede betuigen wij onzen hartelijken dank aan
TYPE- en STENOSCHOOL „STEEVENS”,
Acaciastraat 136 — Den Haag,

voor de grondige opleiding, die onze dochter heeft genoten, waardoor zij het examen van Federatie „Groote” voor Kantoorstenograaf met gunstig gevolg heeft afgelegd. A. F. LAPRÉ,
Archimedesstraat 141. O.-I. Ambtenaar m.v.

A.S.O. AMERIKAANSCH SNEL-OPPERSERIJ
Azaleastr. 126, Den Haag, Tel. 37206

OPPERSERIJ EN ONTVLEKKEN VAN DAMES-
OF HEEREN COSTUUMS ..... f 1.25
DEMI WINTERJAS OF DAMESMANTEL ..... f 1.25
VEST ..... f 0.40
PANTALON ..... f 0.50

REPARATIËN ZEER BILLIJK

Alle goederen gratis afgehaald en thuisbezorgd

5458 DE DIRECTIE A.S.O.
STOOMEN ————— **VERVEN**

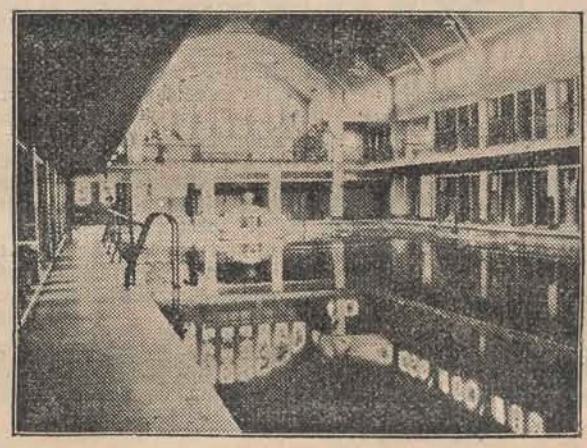
PASSAGE FOTOHANDEL
R. A. LAPPÖHN
DEN HAAG — PASSAGE 41-43
TELEFOON 16462 5119

TE SCHEVENINGEN - PALACESTRAAT 8

Groote Sorteering
TROPENCAMERA'S
tegen billijke prijzen
en gratis blijvend
— onderricht —

ONTWIKKELEN en AFDRUKKEN IN
24 UUR IN PRIMA UITVOERING

Bad- en Zweminrichting DE REGENTES
Weimarstraat 63 - Tel. 32739 - Den Haag
in de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

MODERNE INRICHTING, VOLDOEND AAN DE HOOGSTE
EISCHEN VAN HYGIËNE EN COMFORT

Zwembaden - Kuipbaden - Stortbaden
Stoom- en heete Luchtbaden
ZEEZOUT- DENNEN- KOOLZUUR- e.a. BADEN

Waterbehandeling

TE KOOP aangeboden door:
Fa. J. v. GEMERT & Zn.
 Telefoon 35350 - Valkenboschkade 277-279
 Telefoon 38447 - Dr. van Welylaan No. 3

VILLA'S gebouwd in aanbouw nog te bouwen } Alles eerste klas bouw
SEGBROEKPOLDER
 Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. van Welylaan
WAALSDORPERWEG
 Waalsdorperweg van Voorschoterlaan van Bepaarderweg van Maudricstraat van Ammerslaan } **Prijzen vanaf f 10.000.—**
BOUWGROND TE WASSENAAR

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
 WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
 REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
 RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
 VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
 Behandeling van alle **RECHTZAKEN** door geheel Nederland
 Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
 Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
 ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

UTRECHT.

Betekent: Toezicht Op Kinderen Uit Nederlandsch Indië.

TOKUNI zoekt voor kinderen uit Indië een geschikt gezin in Holland, is een financieele tusschenschakel tusschen de ouders in Indië en de pleegouders in Holland, controleert het gezin en het Kind, zorgt voor het kind, ook in de vacaties, houdt geregeld briefwisseling met de ouders in Indië en staat de pleegouders bij in alle ernstige gevallen, het kind betreffende. Haar vertegenwoordigers in Indië worden telegrafisch op de hoogte gehouden van zeer ernstige gebeurtenissen, het kind betreffende.

Alle inlichtingen kunnen worden gegeven door de vertegenwoordigers Prof. Dr. J. H. Boeke, Adviseur van het Volkscredietwezen te Weltevreden, J. H. Nieuwenhuys, Resident van Soerakarta te Solo, Dr. J. G. J. A. Maas, Medan, J. H. Perret Gentil, Willemstad, Curaçao, en door den Directeur van TOKUNI, tevens Directeur van de Maatschappij „ZANDBERGEN“ te Amersfoort.

ZANDBERGEN.

Instelling tot opvoeding door middel van gezinsverpleging van kinderen zonder onderscheid van leeftijd, stand en gezindte, die het ouderlijk huis moeten missen.

Steunt deze nuttige instelling door Uw lidmaatschap (f 5.— p. j.) of als begunstiger (f 2.— p. j.)
DIRECTEUR Jhr. W. A. ORTT. AMERSFOORT.

VERLOFGANGERS UIT INDIË
 kunnen in een passend milieu
TYPEN - STENO - TALEN
 en Boekhouden leeren aan het Instituut
SCHOEVERS Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Telefoon 52594

De Eerste Hygiëne Tentoonstelling in Nederlandsch-Indië.

Haar ontstaan, opzet en doel.

door
M. A. J. KELLING.
 Secretaris van het Hoofd-Comité der E.H.T.I.N.I.

Het plan tot de organisatie van deze Eerste Hygiëne Tentoonstelling in Nederlandsch-Indië is geboren uit het inzicht, dat de tegenwoordige generatie der bevolking van Nederlandsch-Indië voor de overgrote meerderheid de weldaden van een regelde zorg voor de gezondheid niet kent, of zelfs geringschat, en dat deze geringschatting in hoofdzaak berust op gebrek aan kennis van het menschelijk organisme en van zijn levensvoorwaarden. De tentoonstelling wil daarom de gedachte verwezenlijken, die alle vooraanstaande hygiënisten reeds sedert jaren in hun boezem dragen, de gedachte: *de regelen der gezondheidsleer in alle kringen der bevolking bekendheid te doen verkrijgen, de menschen tot het bewustzijn te brengen, dat de gezondheid een der voorname bronnen is van menschelijk geluk, van lichamelijk en zedelijk welzijn, en een ieder op overtuigende wijze duidelijk te maken, dat het in de macht van elk individu ligt, zijn gezondheid en zijn krachten te behouden en te verhoogen.*

Wie zich met liefde aan de studie van hygiëne, in het bijzonder van de sociale hygiëne, wijdt, zal spoedig tot de vaste overtuiging komen, dat nog onmetelijke schatten aan kracht en leven in de diepte der menschheid, vooral ook van dat deel, hetwelk deze rijke eilanden bevolkt, verborgen liggen, en dat deze aan het licht kunnen worden gebracht wanneer het gelukt, den algemeenen gezondheids-toestand hier in Indië te verbeteren. En wanneer men dan leert, dat honderden en honderden miljoenen aan geldswaarde jaarlijks verloren gaat bij den arbeid, door uitgaven voor ziekten en epidemieën, door ondersteuning der armoede, die dikwijls een gevolg is van lichamelijke gebreken, door onkosten voor de bestraffing van handelingen in strijd met de wet, waarvan in verrassend vele gevallen in slechte gezondheids- of woningtoestanden de oorzaak moet worden gezocht, dan komt men tot de slotsom, dat ook in nationaal economisch opzicht de bevordering van de lichamelijke gezondheid der breede volksklassen buitengewoon gunstige gevolgen moet hebben, geheel afgezien van de nog belangrijker ethische en zedelijke voordeelen.

Voor een tentoonstelling kan men gemakkelijk vele bezoekers trekken, en dit gaf bij ons den doorslag een tentoonstelling te organiseren, want ons doel, zoo groot mogelijke kringen der bevolking met de regelen der gezondheidsleer op de hoogte te brengen, zal alleen worden bereikt, wanneer onze onderneming de aandacht van iedereen op zich zou vestigen.

Daarom hebben wij dadelijk aansluiting gezocht met een bestaande organisatie, die jaarlijks duizenden Europeanen en tienduizenden Inlanders trekt: de Nederlandsch-Indische Jaarbeurs. Het Jaarbeursbestuur sympathiseerde van stonde aan met ons plan. Door ons besluit een tentoonstelling te organiseren, vervielen tevens eenige moeilijkheden, die anders zouden gebleven zijn. De organisatie van zulk een tentoonstelling is een krachtige aansporing voor den ijver van alle medewerkers, waardoor deze hun uiterste best doen, de geschikte objecten te verzamelen.

De tentoonstelling gaat uit van de als rechtspersoon erkende „Vereeniging tot Bevordering der Hygiëne in Nederlandsch-Indië“.

Reeds sedert tientallen van jaren wordt door de beschaafde wereld het tentoonstellingswezen gebruikt, om weten en ervaring op verschillend gebied onder de groote massa te verbreiden. Wanneer deze methode in weerwil van de daaraan verbonden technische en financieele bezwaren, — vooral in een land als Indië — zich echter wil handhaven als middel om het volk te leeren, dan moet het vooral aan twee hoofdeischen voldoen, wil men de levensvatbaarheid niet reeds dadelijk illusoir maken: in de eerste plaats de keuze van het onderwerp, en in de tweede plaats de methode van organisatie.

Aan den eersten eisch is door deze Tentoonstelling ten volle voldaan: *verspreiding onder alle lagen*

der bevolking van kennis der gezondheidsleer van hare praktische toepassingen.

En wat den tweeden eisch aangaat, de methode van organisatie, dus van de tentoonstellingsmanier: ook daaraan is voldaan zoover dat mogelijk is in een land als Indië, waar het aantal menschen, dat kennis en tijd heeft om een dergelijke onderneming geheel belangeloos op te zetten, zeer gering is. Slechts in nauwe samenwerking van wetenschap, praktijk en kunst is ten deze resultaat te verwachten. Tijdsgeest en tijdsmaak moet bij den opzet der tentoonstelling voortdurend in het oog worden gehouden. En dat was niet gemakkelijk in een koloniaal-milieu!

Anders is het een tentoonstelling in Europa te organiseren, waar alle moderne hulpmiddelen van het tentoonstellingsbestuur ten dienste staan: een contingent bezoekers, dat arriveert in Pullman- en D-treinen of zelfs met vliegtuigen... In Indië, waar de bevolking nog op een geheel laag niveau van ontwikkeling staat. Menschen, die hun denken en doen nog ingesteld zijn op diepe toestanden kan en mag men niet trachten winnen voor de beginselen der hygiëne door tabellen, curven en statistieken voor te houden. Platen, teekeningen, diorama's met lichteffecten, modellen, in bonte rij opgesteld: slechts daar eenig nut van worden verwacht.

Het behoeft dan ook nauwelijks te worden gezegd, dat er — aanvankelijk schijnbaar onoverkomelijke — technische, wetenschappelijke en financiële bezwaren waren te overwinnen. Maar die zijn overwonnen. E.H.T.I.N.I. is er! Laat zij velen, laat zij Indië ten zegen zijn.

Toen de initiatiefnemers voor deze tentoonstelling — bij de sluiting van de 6de Jaarbeurs 1925, — voor het eerst het plan opperden om de gelegenheid te benutten, dat op Jaarbeursduizenden der Europeesche, en tienduizenden der Inheemsche bevolking Bandoeng bezoeken, — alleen financieele en economische resultaten te bereiken, doch ook *moreel* nut te trekken uit volkssamenkomsten, door onze medemenschen der kennis te laten maken met de zegenrijke hygiëne, hadden zij niet kunnen verwachten, dat hun gedachte in zoodanige vormen verwezen zou kunnen worden als deze tentoonstelling te zien geeft.

Zoo dikwijls wordt door onze landgenooten Moederland smalend gesproken over de zwoevende Tropen, die uitsluitend bedacht zijn op voordeel, die „denken in guldens“ en geen oog hebben voor de nooden en behoeften hunner menschen.

Ziet hier een schitterend bewijs van het tegendeel!

De ongeveer honderdduizend gulden, die in de vorm van giften en bijdragen, zijn uitgesloten door Indië bijeengebracht. Ongeveer f 55.000, — contanten en de rest „in natura“, n.l. in tentoonstellingsobjecten en werkkraft. Deze tentoonstelling was echter nimmer geslaagd, indien Indië niet een dergelijke persoonlijkheid had als voorzitter: Prof. H. M. Neeb, aan wiens buitengewone energie, bovenmenselijke toewijding, en doorzettingsvermogen het te danken is, E.H.T.I.N.I. is, wat de bezoeker ziet.

De eerste expositie op hygiënisch gebied was in 1911 te Dresden gehouden, die op de gehele schaaftde wereld een zoo machtigen indruk maakte en voor velen toen een openbaring was geweest voor Duitsland gedurende de sedert verloopende 16 jaren vele zegenrijke gevolgen. Daaruit zijn o.a. een blijvend hygiënisch museum en reizende hygiënische musea ontstaan, voortdurend hun heilzamen invloed doen gelden. Sindsdien zijn vele groote en kleinere hygiënische exposities, zowel in Europa als in andere landen, deelen gevolgd, het laatst in het afgelopen jaar te Düsseldorf: de ongeëvenaarde en grootsche „Ge-So-Lei“.

In Azië is de E.H.T.I.N.I. de eerste, die zoo internationaal, dan toch een interlocaal karakter draagt. Heel Indië heeft meegedaan aan de E.H.T.I.N.I. te doen slagen.

In navolging van Dresden ligt het in de bedoeling van het Bestuur der Vereeniging tot Bevordering der Hygiëne in Nederlandsch-Indië, van de E.H.T.I.N.I. uitgaat, om deze tentoonstelling voortloop om te zetten in een permanent museum, langzamerhand verder uitgebreid zal kunnen worden. De E.H.T.I.N.I. is dus de eerste uiting van

WEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan)
MANUFACTUREN, LINGERIEËN, KOUSEN,
SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN
HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN
 Aanbevelend, L. A. KWANTEN

zamenkomsten der als rechtspersoon erkende
 vereniging tot bevordering der Hygiëne in Ned.
 Deze Vereeniging, waarvan Z.E. de Gouver-
 nement-Generaal het Beschermheerschap aanvaardde,
 heeft het middels haar naam aangegeven doel te
 bereiken door na deze E.H.T.I.N.I. een museum te
 stichten in samenwerking met den Dienst der Volks-
 gezondheid, waarvan de grondslag gevormd zal
 worden door de inzending van dezen Dienst op de
 E.H.T.I.N.I. en door alle andere inzendingen, die
 deze Vereeniging zullen worden afgestaan. De
 bedoeling is dit museum naar omstandigheden ge-
 dan wel gedeeltelijk te bezigen voor het hou-
 den van plaatselijke tentoonstellingen, als hulp bij
 het houden van voordrachten ter verspreiding van
 hygiënische begrippen onder de bevolking dezer
 gewesten en tenslotte ten dienste van het onder-
 zochten aan de a.s. Medische Hoogeschool en aan de
 hygiënische Hoogeschool.

natuurlijk is de E.H.T.I.N.I. niet op één lijn te
 stellen met haar oudere zusters: de hygiënische
 verenigingen in Europa en in deze Gewesten zijn zoo ver-
 schillend, men bemerkte dat telkens weer gedu-
 ringe de tot standkoming dezer tentoonstelling,
 die in ginds reeds sedert een eeuw hard
 aan de tot standkoming van publieke
 gezondheidswerken, staan wij hier pas aan het
 denken. Hoe menigmaal ontving het tentoon-
 stellingcomité de mededeeling van autoriteiten uit
 de Gewesten en Locale Ressorten, dat zij tot hun leed-
 en niets hadden in te zenden, omdat er in hun
 gewesten *nog niets aan hygiëne was gedaan!*
 Deze tentoonstelling kan daarom gevoelig wor-
 den beschouwd als een peilglas, waarop de huidige
 stand der hygiëne in deze Gewesten staat te lezen.
 In Indië de eerste maal, dat wij dien stand
 waarnemen uit verslagen en rapporten, doch
 nauwelijks vóór ons zien. In den vollen zin des
 woords is zij dus een *enquête-tentoonstelling.*

den opzet der E.H.T.I.N.I. aangaat het vol-
 lende tentoonstelling bestaat uit 4 afdeelingen,
 die in groepen werden onderverdeeld.
 De afdeeling omvat in groote sprongen de ge-
 kundige ontwikkeling der hygiëne uit de ge-
 kundige wetenschappen in het verloop der
 tijden; daarbij is getracht ook naar voren te bren-
 gen wat in Nederlandsch-Indië zelf verricht werd
 door geneesheeren en hygiënisten.

Deze afdeeling werden ook geplaatst eenige
 belangrijke inzendingen van instituten, laboratoria,
 onderwijsinstellingen, bibliotheken en vereenigin-
 gen op hygiënisch gebied.

De afdeeling bestaat uit eene groote verzame-
 ling fraaie, onder deskundig toezicht van Dr.
 Oudendal, oud-leeraar aan de S.t.o.v.i.a.,
 gedeels naar natuurlijke preparaten door Me-
 d. A. M. Augustijn—Bik vervaardigde aquarel-
 tekeningen in de eerste plaats de besmettingskiemen
 die worden gegeven van de verschillende o.a. hier voor-
 komende, voornaamste infectieziekten en in de
 tweede plaats enkele lichamelijke afwijkingen de-
 re, welke door deze kiemen in onze orga-
 nen geënggebracht worden. Waar nuttig en noodig
 werd duidelijk deze afdeeling aangevuld met
 anatomische plaatjes, wasmodellen en moulages,
 die eene korte, overzichtelijke toelichting aan
 de afdeeling omvat een groot aantal groepen
 van *gelyke hygiëne* en kan zeker als de belang-
 rijkste worden aangemerkt: hier wordt getoond tot
 welke praktische resultaten de toepassingen der
 hygiënische gezondheidsleer hebben geleid.

A is zeer omvangrijk en vormt een zooveel
 als aanschouwelijk geheel op het gebied der
 hygiëne, n.l.: watervoorzieningen, het faecaal-
 water, de verwerking van het huishoudwater,
 afvalwater, het vraagstuk der andere
 afvalstoffen, bodem-assaneering en de uit-
 voering van technische werken.

B heeft betrekking op de *woninghygiëne*
 in de tropen, zeer zeker ook een onderwerp van
 groot belang; zulks moge o.a. blijken uit de pro-
 bleemstelling van de regeeringsbemoedigen ter zake in samen-
 werking met de lokale ressorten.

C: *voedsel- en drankhygiëne* met alles
 wat daaraan vastzit, is zeker niet minder belang-
 rijk, want het blijkt uit de groote zorgen, welke vooral
 in de tropen zich getroosten om daarin verbetering
 te brengen.

D: *epidemiebestrijding en gezondheids-*
leer vormt een der fundamentele bemoedigen-
 gen van de Regeering en Gemeente(n) in den preven-
 tiewerkzaamheden tegen het groot aantal,

in de tropen bekende, besmettelijke ziekten; eene
 krachtige en doelmatige organisatie van deze groep
 vormt een der hechtste bolwerken tegen epi- en
 endemische infectieziekten.

Groep E: *hygiëne der hotels, sociëteiten, restau-
 rants, andere eetgelegenheden, zweminrichtingen,
 slachtplaatsen, passers, bakkerijen, mineraalwater-
 en stroopfabrieken, vee- en paardenstallen enz.* is
 eveneens een groep, die onze volle aandacht waard
 is. Als een der belangrijkste factoren, welke daarbij
 o.a. naar voren treedt, moet genoemd worden de
 bestrijding der vliegenplaag, welke insecten, zoo-
 als bekend, verantwoordelijk gesteld dienen te wor-
 den vooral voor de mechanische overbrenging van
 verschillende besmettelijke ziekten.

Groep F: *de vervoershygiëne* o.a. scheepvaart-
 verkeer, spoorwegen, trams, auto's, rijtuigen enz. is
 voor den tropenmenschen eveneens van veel belang;
 er bestaan toch op dit gebied nog toestanden, die
 met de meest elementaire hygiëne-beginselen den
 spot drijven. Ook de politie-zorg in de steden bij
 ziekten en ongevallen verdient de aandacht.

Groep G: *Schoolhygiëne, tucht- en opvoedings-
 wezen* vormen een nog betrekkelijk weinig ontgon-
 nen terrein. Het valt te betreuren, dat waar zoovele
 miljoenen voor onderwijsdoeleinden worden uitge-
 geven, het gebied der schoolhygiëne nog zoo weinig
 de aandacht heeft. Waar in Europa, vooral in Ame-
 rika op dit gebied zoo enorm veel voor de gezond-
 heidsbelangen van het schoolkind gedaan wordt,
 daar is hier in Nederlandsch-Indië de organisatie
 van schoolartsen en zusters helaas nog zoo weinig
 gevorderd. Eene goede regeling op dit gebied zal
 zonder twijfel opzienbare en nooit te voren ver-
 moede feiten aan het licht brengen, welke zullen
 aantoonen, dat men reeds te lang met hygiënische
 schoolvoorziening gewacht heeft.

Groep H: *lichamelijke-, sport- en geestelijke
 hygiëne.* Vooral de hygiëne der *padvindere* mag
 zich in de laatste jaren in eene toenemende be-
 langstelling van Regeering en publiek verheugen;
 deze groep kon derhalve in den opzet van onze ten-
 toonstelling evenmin gemist worden; zij beoogt
 toch in hoofdzaak de gezonde, krachtige ontwikke-
 ling van kinderen en de rijpere jeugd te bevorderen,
 zoowel lichamelijke als geestelijke.

Het gezonde kind vormt de kracht der toekom-
 stige natie.

Groep I: *bevolkings-, militaire-, marine-, pro-
 vincie-, gewestelijke- en gemeentelijke hygiëne* ver-
 eischt wegens hare bekende belangrijkheid geen
 nadere toelichting. Vooral de gewestelijke en ge-
 meentelijke zorg op hygiënisch gebied hebben zich
 in de laatste jaren op krachtige wijze ontwikkeld
 ten bate van eene groote verbetering op het gebied
 der openbare gezondheid.

De grootere Indische gemeenten en sommige ge-
 westen komen dan ook op onze tentoonstelling met
 instructieve inzendingen voor den dag; mogen deze
 voorbeelden voor andere achterlijke lokale ressor-
 ten eene aansporing zijn tot krachtiger hygiëne-
 actie en door ons Comité ontvangen brieven met de
 mededeeling: „In dit ressort valt op hygiënisch ge-
 bied niet of zoo goed als niets te vermelden”, tot het
 erleden gaan behooren.

Groep J omvat het belangrijk gebied der *plan-
 tagehygiëne*, waarbij naar voren kan worden ge-
 bracht hetgeen voor de gezondheid der koelies en
 vrije arbeiders door de cultuurondernemingen
 wordt verricht. Ten aanzien hiervan bestaan vooral
 in Nederland, zelfs in vooraanstaande kringen, vaak
 nog zonderlinge begrippen. Het heeft daarom zijn
 zeer groot nut te toonen, dat tegenwoordig voor de
 Inheemsche werkkrachten goed gezorgd wordt.
 Deli, de bakermat der koeliehygiëne, het Suiker-
 Syndicaat op Java zijn treffend vertegenwoordigd.
 Ook enkele bergcultures hebben ingezonden.

Groep K: *de kledinghygiëne in de tropen,
 schoeisel en hoofdbedekking* komen uit met afde-
 lingen voor militaire, civiele, vrouwen- en kinder-
 kleding, waarbij ook de Chineesche en Inlandsche
 kleederdrachten verzorgd zijn geworden. Ook deze
 groep is voor den tropenbewoner van groote, prac-
 tische beteekenis.

Groep L: *bedrijfs- en fabrieks-hygiëne, gevangenis-
 hygiëne* enz. vormen een gebiedsdeel, waarom-
 trent van de laatste jaren ook belangrijke gegevens
 verstrekt kunnen worden; herinnerd behoort
 slechts te worden aan het tin-, steenkolen-, petro-
 leum-, goud- en zilvermijnbedrijf, de groote ver-
 betteringen aangebracht aan en het veiligheidstoe-
 zicht uitgeoefend op fabrieken; de hygiënische con-
 trôle in de gevangenissen; de instelling van jeugd-
 gevangenissen.

Het heeft zijn groot nut naar voren te brengen

5461

M. A. J. LINNEWEEVER
LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL
 LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN
 EN Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
 OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 15551

Een zaak met een 100-jarige reputatie.
 Een zaak, die met haar tijd meegaat.
 Een zaak, die beschikt over een uitgebreide collectie
 ledersoorten.
 Onze naam waarborgt U vakkundige en courante
 bediening.

REPAREEREN ■ **OVERTREKKEN**
PARAPLUIE-MAGAZIJN
A. QUERELLE 5185
SCHOOLSTRAAT 10
 's-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151
 Leden van „Oost en West” 5 pCt. korting

**ARBEIDSBEURS VOOR
 DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-
 Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke
 Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor
 verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
 Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter
 en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester,
 Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
 Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
 Stoker centrale verwarming, Knecht van
 de apotheek en ander Personeel voor Zieken-
 en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
 meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
 voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
 fisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder
 geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten
 Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aan-
 vragen om personeel, zoowel hier te lande als in
 Ned. Oost- en West-Indië.

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
 MET 60 TEEKENINGEN VAN
TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelven geteekend. Met
 goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die
 van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend,
 van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van
 het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
 S (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde
(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatriërenden - Tel. 34485

P. VAN 'T RIET EN ZOON
OBRECHTSTRAAT 177 :: DEN HAAG
TELEFOON 33990* Twee Lijnen

*De Vleeschhouwer van
het allerbeste*

SPECIAAL FIJN KALFSVLEESCH
OPGERICHT Ao. 1896

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

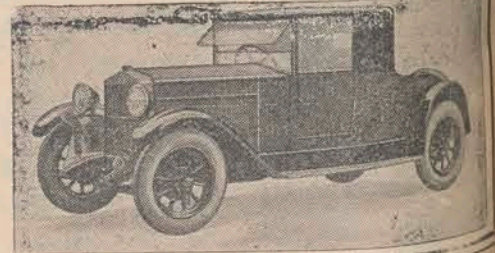
AGENTSCHAP FIAT:

GARAGE KINSBERGEN

BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.

NIEUWSTRAAT 59

— APELDOORN

wat in het bijzonder door de Regeering terzake bereids werd verricht en met welke resultaten.

Groep M: Stedenbouw, Stadsaanleg, wegenhygiëne, bestrijding van stof-, rook- en slankplag vormen eveneens onderwerpen van zeer groot belang in het bijzonder ten aanzien van de elementaire gezondheidszorg. Bekend mag o.a. worden verondersteld de Regeeringsbenoeming eener wegen-commissie, welke reeds veel nuttig werk verricht heeft.

Groep N: Ziekenhuiswezen omvat eveneens een onderwerp van groote modernisatie en snel progressief uitbreidingstempo. Het is naar het oordeel van ons Comité van eminente beteekenis het publiek en de regeeringspersonen te laten zien, hoe de verzorging der zieken, in het bijzonder ook der Inheemsche bevolkingsgroepen, enorm verbeterd is geworden, terwijl de inrichting zelve ook aan veel hogere eischen der medische wetenschap en hygiëne zijn gaan beantwoorden.

Groep O: Zuigelingen- en kinderhygiëne in het bijzonder ook de Inheemsche bevolkingsgroepen zijn waard nauwkeurig bestudeerd te worden; er bestaan toch op dit terrein nog zulke ten hemel schreiende, onhygiënische toestanden, dat het ten volle verantwoord mag heeten, ook daarop de aandacht der autoriteiten te vestigen.

Groep P: Veterinaire hygiëne voor zooverre voor den mensch van belang, vormt een niet minder belangrijk onderdeel, vooral ten aanzien van de voeding van den mensch; de besmetting van ons lichaam met verschillende wormsoorten, paratyphus-ziekten en andere bacterieele infecties wetigen ten volle de opname van deze groep in den opzet van ons schema.

Groep Q: propagandadienst, w.o. onderricht in de hygiëne op school en in huis. Een goed geleide propagandadienst door daarvoor berekende medici en elementair onderwijs in de gezondheidsleer op de daarvoor in aanmerking komende scholen zijn de machtigste hulpmiddelen ter verspreiding van de hygiëne-beginselen onder alle lagen der bevolking, tevens de krachtigste strijdmiddelen tegen onwetendheid en verkeerde toepassingen op gezondheidskundig gebied.

Het verdient daarom ten krachtigste aanbeveling, dat van Regeeringswege zoo spoedig doenlijk een doeltreffende propagandadienst in het leven worde geroepen en zoodanig georganiseerd, dat hij de eenvoudige volksmassa weet te bereiken; de voorziening op dit gebied is thans nog meer dan treurig te noemen.

De 4e afdeling omvat tenslotte de inzending van hygiënische gebruiks- en verbruiksartikelen door handelshuizen, waardoor het publiek zal kunnen kennis maken met de praktische toepassingen vooral voor het huishoudelijk gebruik.

„Het begrip: „s menschen gezondheid in heete gewesten” was vroeger nauwer omgrensd dan thans. De tropische gezondheidsleer onderzocht den invloed van de keerkringsluchtstreken op het gestel van den Europeaan. Diens aanpassing aan het tropische klimaat was haar doel.

Dezelfde leer heeft nu ruimer gezichtskring. Het behoud van alle individuen, die in tropische omstandigheden leven, gaat haar aan. Ten volle heeft zij zich ontwikkeld als een deel der tropische geneeskunde, dat de verbetering der volksgezondheid in de heete luchtstreken beoogt.

Deze woorden van Prof. Dr. J. J. van Loghem, directeur der Afdeling Tropische Hygiëne van het Koloniaal Instituut, zijn volkomen juist. Steeds meer wint het inzicht veld, dat vele „zwakheden” van het Indische volkskarakter, inzonderheid gebrek aan volharding, aan spaarzin, aan doorzettingsvermogen, aan arbeidsprestatie, niet anders zijn dan de psychische gevolgen van fysieke oorzaken. In vele streken van Indië woont een ziek volk. Laat ons bekennen: er is niet genoeg gedaan om dat te veranderen. Men doet nu iets meer en het is inderdaad een geweldige taak, die nog wacht. Maar zeker is het, dat zelfs het, dit jaar weer gestegen, sterftecijfer bij lange na den toestand niet juist weergeeft, bijv. de weinig gevaarlijke mijnwormziekte knaagt met de malaria de krachten dezer volken weg. Een lichamenlijk ongezond volk is gemakkelijk voor ongezonde gedachten toegankelijk; en alweer valt hier de hooge plicht samen met het rechtstreeksch belang: wie het volk gezond maakt, versterkt het bewind.

Nooit schijnt mij daarom de tijd voor een beweging, die ten doel heeft, de gezondheidsleer in Indië voor ieder mensch toegankelijk te maken, gunstiger dan nu.

Aan den eenen kant doet ons de moderne wetenschap met haar groote ontdekkingen en resultaten van onderzoek de middelen aan de hand, vernieuwende ziekten, waar men vroeger machteloos tegenover stond, te bestrijden; aan den anderen kant stelt zij ons met de studie van het wezen der compliceerde organische functies in staat, de gezondheidsleer, ik zou haast zeggen: „als kunst” beoefenen.

Eén ding wensch ik hier speciaal op te merken om de eventuele vrees, dat door de tentoonstelling wellicht de bevolking tot eischen zou kunnen worden aangespoord, welke zware financiële lasten zouden veroorzaken, elken grond te ontneemen.

De persoonlijke lichaamsverzorging is een goede kunst, juist de welstand — dit wordt ieder medicus en ieder hygiënist, — is dikwerf de bron van lichamelijke ongemakken en gebreken. „Om gezond te zijn moet men arm zijn”, zegt beroemd schrijver. Bezigheid en matigheid, ook dwongen, zijn de beste waarborgen voor een gezond leven en een gelukkigen ouden dag.

Drie middelen zijn er, drie buitengewoon eenvoudige en goedkope middelen, die de elementaire der gezondheidsleer vormen, en wel: zon, lucht en water. Deze zijn hier in Indië vrijwel overal in ruime mate aanwezig en staan dus rijken en armen in overvloed ter beschikking. Een voorname taak van onze tentoonstelling is: te leeren hoe men de oerkrachten moet gebruiken en de menschen toe te brengen, na te denken over hun doen en laten, hen aan te sporen, arbeid en rust, voeding woning rationeeler in te richten.

Ten slotte nog het volgende aangaande het dezer tentoonstelling, in aansluiting op hetgeen dienaangaande in de voorgaande pericopen reeds hebben medegedeeld. Het kan categorisch in de volgende 7 punten worden samengevat:

1e. Een zooveel mogelijk aanschouwelijke druk vestigen van de verschillende ziekten en toeren, welke de menschelijke gezondheid in de ten bedreigen.

2e. Het bekend stellen van de regelen der gezondheidsleer en van hare praktische toepassingen en het optreden der sub 1e genoemde ziekten en inwerking van schadelijke factoren zooveel mogelijk te voorkomen (preventief), dan wel reeds staande ziekten en ongunstig werkende invloeden met kracht te bestrijden (repressief).

3e. Het aangeven hoe die toepassingen op de eenvoudigste, doeltreffendste en minst kostbare wijze ten uitvoer gebracht kunnen worden, daarmede de demonstratie van statistieken en grafieken betreffende de met die maatregelen bereikte verbeteringen in den algemeenen gezondheidstoestand.

4e. De bezoekers tot dieper doordenken en het bewustzijn te brengen, dat gezondheid is de rijkdom en tevredenheid, van lichamenlijk en geestelijk welzijn en van krachtig arbeidsvermogen weerbaarheid.

5e. Het besef wakker te roepen, dat een ieder een belangrijk deel niet alleen verantwoordelijk voor de instandhouding dan wel verbetering van zijn eigen gezondheid, maar ook voor die van zijn gezin en vaak ook die zijner medeburgers, derhalve van de groote gemeenschap.

6e. Een ieder te doordringen van hetgeen dient te weten wat een verstandig mensch zijn plichtmatig burger in de groote menschenmassa uit een hygiënisch oogpunt heeft op te volgen, dan wel moet nalaten om de algemeene gezondheidsbelangen te bevorderen.

7e. De toepassing van een visuele opvoedkundige in de gezondheidsleer, welke voor een zeer groot aantal personen uit alle bevolkingsgroepen toegankelijk is, daar toch eene expositie in den reeds een concentratiepunt vormt van belangstellenden; dit systeem is het, dat veelal op het groote publiek den meest blijvenden indruk achterlaat.

Op de hiervoren aangegeven wijze georganiseerd zal deze Hygiëne-Tentoonstelling naar onze opvatting niet alleen van praktisch-opvoedkundige waarde zijn voor de bevolkingsgroepen, en massaal doch tevens individueel nuttig zijn voor hen, die zich krachtens ambt of beroep met de openbare gezondheid hebben bezig te houden, zoodat zij na de loop der expositie gelegenheid te over zullen hebben om het daarop geziene en begrepen in eigen werkkring zoowel als in particuliere omgeving te passen en verder te verspreiden.

De tentoonstelling is zóó ingericht, dat zoowel opvoeder als arts, technicus en sociale werker, in

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

kort de vertegenwoordigers van alle beroepen de E.H.T.I.N.I. nut kunnen trekken. De tentoonstelling laat zien, hoe in minder tientallen jaren is bereikt, wat honderden jaren vergeefs werd. Thans zijn in landen, waar men de moderne beginselen der gezondheidsleer systematisch toepast, vele gevreesde ziekten gebannen, het mensche leven is van vele gevaren en onbehagen verlost.

maatregel op het gebied der openbare gezondheid heeft kans van slagen, indien niet de belemmeringen daaraan door de groote massa wordt gegeven is de beste wijze om deze behoefte levendig te worden: de aanschouwing van het goede gebied, desnoodig — ter vergelijking — het onvolmaakte of het gebrekkige.

errie wil deze tentoonstelling aan alle bezoekers gelegenheid bieden. Zonder de volledige werking van de bevolking is de bescherming volksgezondheid, zelfs met de beste wettelijke maatregelen, niet mogelijk. Gemis aan kennis bij de bevolking is in het algemeen de oorzaak, dat hare vermindering tot een hooger levenspeil, dikwerf zoo lang duurt als de kennis nu dient aan op alle gebied te worden bijgebracht, vooral op dat der hygiëne, op volksgezondheid en ten gevolge daarvan de vermindering in alle opzichten zullen winnen.

voorbeeld slechts: verstrekking van bacteriologisch zuiver water is ongetwijfeld heel mooi, maar wat men er mee, als de persoon aan wie het wordt, liever put- en kaliwater gebruikt? de voordeelen van dat zuivere drinkwater?

de maatregelen ter bevordering van een gezond wonen van de kampong-huizen zijn indien de betrokkenen iets van die maatregelen begrijpen, en er iets voor gevoelen, kunnen worden controleeren van voedingsmiddelen, door de infectie kan worden overgebracht, zou neerkomen op een algemeen verbod voor de bereide voedingsmiddelen, die langs de weg aangeboden worden, want een groot deel van de bevolking eet meer buiten- dan binnenshuis; en de invoering van een dergelijk verbod is niet vereischte, dat de bevolking begrijpt, het gaat, dus hygiënisch opgevoed is.

te veel werkt men in Indië nog repressief, men is meer ingesteld op het genezen dan op het voorkomen. En dat, terzake, is een axioma is, dat voorkomen beter is dan genezen. Het woordige maatschappij is uiterlijk nog gericht op genezen ingericht. Wat ziet men in de westeren van voorkomen van ziekten? Weermeening wordt gesuggereerd, dat genezen het wettelijk werk is. En in gevallen, waar voorkomen niet is, is dat ook zoo. Het water, dat zo ongezondheid brengt, wordt gezuiverd en opgevoerd in een inrichting, die, hoe belangrijk ook, niet spreekt tot het gemoed. De velerlei maatregelen, in het belang der gezondheid van boven af getroffen, men ziet niet er zo weinig van, men hoort noch er bijna van.

mand zwaar ziek en hij geneest, dan heeft de behelzende arts voldoening van zijn arbeid, zijn werk wakt hem op tot verderen arbeid. Van de genezen den aanstaanden arts aantrekt, die doet krijgen voor zijn aanstaand beroep. de gezondheidsleer ziet hij weinig. En wat hij niet, zijn statistieken, curven, cijfers en die niet tot hem, wekken zijn belangstelling is dus volkomen verklaarbaar, dat de geneesheer op een gezondheidstentoonstelling die te Bandoeng veel op kan steken.

voor medici geldt, geldt eveneens voor technische menschen die de verschillende sanitaire maatregelen moeten ontwerpen en uitvoeren, de personen, die de zoo belangrijke sanitair-gevoelinge moeten bezorgen en de vele anderen als de B.B.-ambtenaren, die later, in de maatschappij getreden, de samenleving moeten bepalen de aanvallen van bacteriën, protozoën, muskieten, vliegen, vlooiën en hoe vele andere schadelijke organismen meer mogen heeten! de groote schare van de meest vooraanstaande der wetenschap is onophoudelijk bezig, der menschen kennis uit te breiden, der menschen is het aantal ontdekkingen. de wetenschap der wijsheid zijn echter weinig van dien aard zij niet in de praktijk worden ge-

bracht, indien de toepassingen daarvan niet in het bereik komen van de groote massa. Dit nu tracht onze tentoonstelling. Daarom durven wij de hoop uitspreken, dat ook de dienaren der wetenschap, zoowel in Indië als in het Moederland, onze tentoonstelling met sympathie zullen begroeten.

De aanmoedigingen, sympathie-betuigingen en de daadwerkelijke medewerking, welke ons Comité in den loop der twee jaren van voorbereiding uit vele landen, — wij noemen in het bijzonder de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Japan, de Philippijnen, Siam, Cochinchina, de Straits Settlements, Britsch-Indië, en zelfs van den Volkenbond, — ontving, geven ons de overtuiging, dat onze pogingen ook vanuit een internationaal oogpunt met levendige belangstelling worden gevolgd.

Bandoeng, 22 Juni 1927.

Aratro et Quina.

(Met ploeg en kina).

Door velen wordt als axioma aangenomen, dat de vruchtbaarheid van een land het aantal menschen bepaalt, dat er kan wonen. Nu bestaat er ontegenzeggelijk verband tusschen de hoeveelheid voedsel, die een streek kan voortbrengen en de woonbaarheid. Maar op den regel bestaan uitzonderingen, uitzonderingen die bepaald worden door het heerschen van ziekten, die er zóó hevig kunnen worden, dat landbouw er onmogelijk is, omdat de mensch er niet kan werken: hij kan er zich niet handhaven! Een goed voorbeeld hiervan hebben we o.a. in de V.S. van Noord-Amerika, waar een zeer vruchtbare streek van bijna 80.000.000 acres land geheel onbewoond is, omdat daar malaria heerscht. Malaria berokkent reusachtige verliezen! De beroemde arts Andrew Balfour schat het verlies, dat het Britsche rijk jaarlijks door het heerschen van malaria lijdt op ± f 700.000.000! Ross schrijft zelfs de degeneratie van het oude Grieksche volk toe aan malaria! De invloed van malaria op het mensche is een geweldige!

Alle lezers van dit blad hebben op een of andere wijze met de ziekte kennis gemaakt. Velen hebben er persoonlijk aan geleden, anderen hebben den invloed op andere wijze gevoeld, maar uit ervaring weet ik, dat niettegenstaande dit alles de invloed dier ziekte op gezin, maatschappij en bevolking uitgeoefend, wordt onderschat. Het is daarom een zeer goede gedachte van de Bandoengsche kinine-fabriek om dit eens duidelijk in het licht te stellen. In het pas door haar verspreide boek: „Malaria en de Groote Culturen”, wijst ze op verminderde werkkraft; op stagnaties veroorzaakt door nieuw personeel, dat bij ziekte of verloop van „ingewerkte” werkkraften, pas na geruimen tijd volwaardig is; op schaarschte van gezond personeel, enz. enz. Ik zou heel gaarne uit het rijke en hoogst belangrijke materiaal zooveel mogelijk willen mededeelen, maar ik zou eigenlijk niet weten waar te beginnen en hoe te eindigen. Ik volsta dus met allen op te wekken van den inhoud kennis te nemen *): deze raakt een tropisch vraagstuk; grootsch als geen ander en een dat met goeden wil, toewijding en kennis van zaken kan worden opgelost!

H. F. TILLEMA.

*) Het door de Redactie ontvangen present-exemplaar is voor belangstellenden te raadplegen op de Leestafel van O. en W., Heulstraat 17, Den Haag.

De Volkenbond in 1926.

(Slot).

Trouwens ook van andere zijde is dit jaar in het bijzonder door deze financieel-economische sectie van den Volkenbond heel wat werk verricht. Zij heeft haar arbeid voortgezet om te bereiken, dat de bezwaren en barrières, die het internationaal verkeer belemmeren of bezwaren, worden ter zijde gesteld of verzacht; zij heeft voorbereid het ontwerp van een verdrag tot opheffing van verboden en beperkingen jegens import en export; zij heeft gelijke ontwerpen opgesteld betreffende dubbele belasting en belastingvlucht; zij heeft de verschillende mogelijkheden nagegaan, die er op het terrein van den wisselbrief gelegen zijn; ja zij heeft zelfs het door de omstandigheden actueel geworden vraagstuk van valsch geld aan een studie onderworpen. Op praktisch terrein regelde zij de vestiging van de ongeveer

POELIERSWAREN

Door deze bericht ik U, dat in mijn zaak in Wild en Gevogelte op het SPUI 181 a niets anders wordt verkocht dan eerste kwaliteit en beslist versche waar tegen lagen prijs. Al mijn gevogelte is uit eigen mesterij te Voorburg. Let s.v.p. op het juiste adres: 5480

SPUI 181A

Beleefd aanbevelend,

P. VAN BEEK : Spui 181a, Den Haag - Tel. 13273
Voorburg - Tel. 78303

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG
Opname van rustbehoevenae en herstellende patiënten 5352
Mevr. COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd”.

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

SCHOOLRUBRIEK

CHRISTELIJK LYCEUM TE HAARLEM

Gevestigd: EMMAKADE 43

Afdelingen GYMNASIUM,
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL
PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
Ir. W. VAN DORP

5400

CHRISTELIJK LYCEUM MET INTERNAAT te Zeist.

(Gymnasium en Hoogere Burgerschool ook met economisch literaire afdeling)

School- en kostgeld (internaat) samen f 1000.-- à f 2000.--, progressief of naar gelang van het inkomen.

Aanmelding voor het Lyceum bij den Rector DR. H. A. WESTSTRATE, Prins Hendriklaan 16, Zeist; en voor het internaat bij de Directie. Uitvoerig prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde”, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.	Pension PETRONELLA, G. Reijnsstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage. t. huur. 5351 H. A. LEBBING, Cuisinier
Hotel Rest. „DUINOORD” Sweelinckplein Spec. bezocht d. ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR	Hotel „Promenade”, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

PENSION DAMES STRIKWERDA

JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 76, hoek
Frankenslag, bij Scheveningscheweg en -Boschjes.
Tramlijnen 1, 8, 14. Tel. 50949.

HILVERSUM

Pension „PATRIA” Lindenheuvel 2
Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF

Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

VIERHOUTEN (G.)

DEN LINDENHOF te VIERHOUTEN
bij Nunspeet.

Gezellig Vacantiehuys, gelegen te midden van Bosch
en Heide Prijs f 2.50 per dag

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (BATAVIA) 5350

Oudste en modernste Hotel ter plaatse

ZEER BILLIJKE TARIEVEN

Voor het bereiden van een
goede rijsttafel is

„De Indische Rijsttafel”

Recepten van een Indisch Kokki

onmisbaar.

Voor Nederland bewerkt
door FR. BLOM, Schrijver
van „Moderne Kookkunst”.
Verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
N.V. Drukk. Ten Hagen,
Nobelstraat 20, Den Haag.

RUIM 200 RECEPTEN.

PRIJS f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

J. M. HERMANS

AANLEGGEN VAN TUINEN
BEGROOTINGEN - TEEKENINGEN
ADVIEZEN 5253

KON. WILHELMINALAAN 527, DEN HAAG

220.000 vluchtelingen, die Bulgarije sedert 1913 in zijn midden moest opnemen, en waarvan er niet meer dan een 116.000 tot werken in staat zijn. Zij volgde hierbij eenigszins den grondwet vroeger aangenomen voor de Grieksche vluchtelingen; ook nu vormen praktische overwegingen den ondergrond van het betreffende plan, waarin eene leening van £ 400.000, door de Bulgaarsche regering gegarandeerd, werd opgenomen. De Volkenbond verleende verder zijne medewerking aan een bank- en monetaire hervorming in Estland, dat met groote moeilijkheden te kampen bleek te hebben. Tenslotte trok zij zich het lot van Danzig aan. Immers, op het budget van deze Vrije Stad bestaat sedert jaren een vrij aanzienlijk nadeelig saldo. Teneinde daartegen wat te doen, werd eene leening in overweging genomen. De Raad heeft nu de uitgifte van eene dergelijke leening toegestaan, onder voorbehoud dat de financieele commissie tevoren in het bezit wordt gesteld van prerogatieven, die bij de uitvoering der leening onmisbaar worden geacht.

Heeft nu ook de Volkenbond zich op politiek terrein in den loop van dit jaar met succes bewogen? Men mag in het algemeen zeggen van wel. Want, zij het ook waarlijk niet zonder moeilijkheden, hij is erin geslaagd om te bereiken, dat het Mosoel-geschied, hetwelk Engeland en Turkije van elkander verwijderd hield, op bevredigende wijze werd opgelost. Hij heeft — tot dusver — zich niet kunnen mengen in de aangelegenheden in Nicaragua noch in die in China, beide voor den internationalen vrede van veel belang. Maar aan den anderen kant heeft hij op het diverse politiek gebied, dat hem is toegewezen, niet nagelaten goeden invloed te oefenen. Daar is allereerst Danzig, aan de bescherming van den Raad onderworpen, waarheen de Raad den Hollander Prof. Mr. J. A. van Hamel als Hooge Commissaris zond, en ten aanzien waarvan ook het noodige werd gedaan om er de gemoederen te bevredigen. Daar is daarna het Saargebied, eigenaardige enclave, nog immer in Fransche en Duitsche sympathieën verdeeld; dank zij de bemiddeling van den Raad is het militair probleem, dat door de Fransche bezetting werd beheerscht, de oplossing genaderd, terwijl daarna in de commissie van bestuur eene zoodanige wijziging is gekomen, dat de functie van voorzitter dier commissie, welke tevens uitvoerende bevoegdheden met zich brengt, niet meer aan een Franschman, doch thans aan een Canadees is opgedragen.

Op het terrein der Minderheden bewoog de Volkenbond zich verschillende malen; talrijke klachten werden ingediend en onderzocht, terwijl aan de procedure dezer Minderheden aandacht werd besteed. Maar wel in het bijzonder trok de Mandatenarbeid van den Volkenbond de aandacht. Niet, dat daarin iets bijzonder sensationeels gebeurde. Maar wel vonden Engeland en Frankrijk aanleiding om in het jaarlijksch mandatendeel, dat de Raad met de Mandatencommissie voert, te doen blijken, dat het zijn wensch is, dat deze commissie blijft eene van controle en toezicht en niet treedt in de meer uitsluitend uitvoerende rechten van den mandataris over eenig gebied. De desbetreffende opmerkingen hebben en in de zesde commissie der Assemblée en in de Assemblée zelve een warme discussie tengevolge gehad, waarbij onze landgenoot de Heer Van Rees, oud-vice-president van den Raad van Indië en onder-voorzitter van de Mandatencommissie, haar standpunt en haar arbeid uitnemend heeft verdeeld. Men mag aannemen, mede en vooral naar aanleiding van de commentaren, die op dit debat geleverd zijn, dat de Mandatencommissie niet behoefte te vreezen, dat haar taak zal worden beperkt; dat zij integendeel mag aannemen, dat haar arbeid aller sympathie heeft, doch dat men uitsluitend wil voorkomen, dat haar opvattingen haar te ver zouden voeren, gelijk men veronderstelde door het feit, dat zij ertoe wenschte over te gaan om petitionarissen uit de mandaatgebieden persoonlijk te hooren.

Het Hof van den Volkenbond hield zijn gewone zitting en daarna een buitengewone zitting om een aantal gedingen te behandelen, die gedeeltelijk teneinde vonnis uit te spreken, gedeeltelijk teneinde van advies te dienen, aan zijn oordeel werden onderworpen. In het bijzonder het geschil, dat Duitschland en Polen scheidde, trok aller aandacht. Maar ten aanzien van het Hof is in het bijzonder belangrijk, dat Amerika eenige neiging tot toetreding toonde, en zich bereid verklaarde deel van het Hof te gaan uitmaken, indien dit zou kunnen geschieden onder reserves, door Amerika geformuleerd. Teneinde deze reserves te bespreken en te overwegen, riep de Volkenbond op 1 Sept. 1926 en vol-

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct

WASSENAAR
TEL. KIEVIET 562 (Hilversum)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

gende dagen onder leiding van onzen landgenoot Van Eysinga een conferentie van leden van den Volkenbond bijeen, die erin slaagde in gemeenschappelijk overleg een antwoord aan Amerika te schapelijk overleg een antwoord aan Amerika te protocol op te stellen. Hierbij is getracht de Amerikaanse voorbehouden zooveel mogelijk te zien, en onder den invloed van dit verlangen die voorbehouden aanvaard, maar onder een legging, die daaraan noodwendig diende te worden gegeven. Voor den arbeid van het Hof mag in bijzonder belangrijk worden gerekend wat da nevens op het gebied der codificatie van het kenrecht is gedaan. De desbetreffende commissie die onder leiding van Dammarskjöld rustig haar arbeid voortgaat, heeft thans opnieuw elftal belangrijke vraagstukken in studie genomen. Quaeestien als daar zijn van nationaliteit; van ritoriale wateren; van diplomatieke voorrechten van het juridisch statuut van staatschepen, in den handel varen; van uitlevering; van neele bevoegdheid der Staten ten aanzien van breuken, op hun grondgebied begaan; van woordelijkheid van de Staten voor schade op grondgebied veroorzaakt; van procedure van internationale conferenties; van bestrijding van roovers; van voorschriften aangaande de tie van de rijkdommen der zee, zijn voor het reendeel vatbaar gerekend voor internationale ficatie. De commissie kon tevens mededeeling van antwoorden, harerzijds ontvangen van rijke lichamen op het gebied van het volken die de door deze commissie verrichten arbeid voldoende voorbereidenden aard oordeelen om vraagstukken door een internationale conferentie studie te doen nemen. Men ziet, dat daarbij de commissie volgt het stelsel van geleidelijke en vrij cidenteele behandeling van uiteenloopende werpen; toch ontbreekt het in haar midden aan personen, die het denkbeeld eener algeheele systematische codificatie van het totaal van volkenrecht blijven voorstaan.

Wat nu door de verschillende organisaties, over de Volkenbond de beschikking heeft, is richt, dient tenslotte te worden vermeld. De nationale Arbeidsorganisatie hield haar jaarlijks congres, deed eenige keeren haar Raad van samenkomsten en verrichtte nuttigen publicistische arbeid op verschillend gebied. De organisatie Doorvoer en Verkeer ontwikkelde een groot aantal zeer verscheiden werkzaamheden; zij gaf haar dacht aan de riviervaart en havens; aan eenificatie van de tonnage; zij wijdde haar aandacht aan de veiligheid ter zee; aan verlichting der kusten en voorts aan meer mentale onderwerpen als daar zijn die betreffende spoorwegen, paspoorten, gebruik der wegen, graaf, telefoon, radio-telegraaf, radio-telefoon overbrenging van hydraulische krachten. Twee ferenties, door deze commissie voorbereid, binnenkort plaats hebben: een betreffende nage der binnenvaart; een betreffende de ring van het stelsel der paspoorten. De Hygiënische Organisatie was niet minder actief; zij haar werkzaamheden tot het uiterste Oosten en Afrika uit; zij breidde haar epidemiologisch bureau te Singapore aanmerkelijk uit; zij ging door uitwisseling van sanitair personeel. Een internationale commissie bestudeerde in Uganda de slaapziekte; een andere overweegt de heid om op Afrikaanschen bodem een bureau vestigen gelijk aan karakter van dat van Singapore. De Commissie voor intellectueele coöperatie leiding van onzen landgenoot Lorentz bestudeerde verder de vraagstukken betreffende intellectue rechten, de universitaire verbindings, de legenschap van internationale beurzen en de tionneering van wetenschappelijke laboratoria. Verschillende landen, ook in Nederland, hebben nationale commissieën, die ten doel hebben te gemeene werk der intellectueele coöperatie vorderen, tot stand, terwijl in het bijzonder vraagstuk van het onderwijs aan de kinderen de jeugd betreffende doel en streven van den kenbond naar een deskundig comité werd hopen dat men dan met de ervaringen, die b. v. dit gebied in Nederland zijn verkregen, zal nging houden.

De zuiver humanitaire bemoeiingen van den kenbond breiden zich, gelijk trouwens ook gaande jaren, niet minder uit. Daar is in de eerste

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op **DUINZICHT** aan de **RUYCHROCK-** en **VAN-NIENRODESTRATEN** bij den Waalsdorperweg, op vrijen grond (zandgrond), in prijzen van f12.000.— en f18.500.—. Verstrekt desverl. ook Hypotheek. Bouw volgens ontwerp van de architecten **VERSCHOOR** en **VAN DER WEELE**, en te huur **Winkelhuizen en Bovenhuizen aan de Verlengde Oostduinlaan**. Inlichtingen: Directieket **Ruychrockstraat** en **Ieplaan 201**, Den Haag, Telefoon 15167 en 33227. 5391

... het definitief verdrag over de slavernij, voor de Assemblée 1926 aanvaard, dat de aandacht verdient; daar is daarenboven de door den Italiaansen senator Ciraclo gedachte internationale unie voor hulp bij natuurrampen, die meer vasten vorm kreeg, en daar is de hulp aan Russische en Armeensche vluchtelingen, die niet ophoudt de aandacht van den Volkenbond te trekken. Op het gebied der opiumbestrijding, van de bescherming van de jeugd en de kinderen en van de bescherming van vrouwen en kinderen in het Nabije Oosten werken de daarvoor door den Volkenbond ingestelde commissies ijverig voort en zij boeken successen, die niet dusdanig buitensporig zijn, dat zij oogenblik de aandacht van de openbare meening tot zich trekken, doch wel een betekenis hebben, zoodanig groot, dat daardoor de internationale samenleving bij elke schrede wordt gediend. De Volkenbond, iets nieuws, daardoor iets, van de aandacht tot zich trekkend bij zijn oprichting in 1920 en eerstvolgende jaren, begint in de internationale samenleving een normaal verschijnsel te worden. Dit wijst op de versterking van den bond, die er van hem uitgaat; het wijst ook op het feit, dat meer en meer men gaat inzien, dat de wereld zonder Volkenbond een andere wereld is, die, welke wij thans, ondanks al haar nooden bezwaren, hebben. Waar de Volkenbond reeds in staat is nuttig en goed werk te doen, moet het hem aan steun niet doen ontbreken, tenzij hem in staat te stellen om nog beter, nog rijger werk te verrichten!

v. d. M.

Van Week tot Week.

Dinsdag 2 tot Maandag 8 Augustus.

C. J. de Groot. † Aan boord van het s.s. „J. Psz. Coen”, is, op weg naar Nederland, in het Suezkanaal overleden Dr. Ir. C. J. de Groot, hoofd van den Technischen Telegraaf- en Telefoon dienst in Ned.-Indië. De buitengewone verdiensten, van Dr. de Gr., vooral op het gebied van het radioverkeer in Ned.-Indië, zijn algemeen bekend. In het weekblad „De Ingenieur” brengt Dr. P. A. Roelofsen, onder het veel zeggend opschrift „Een groot verlies voor Indië” warme hulde aan zijn nagedachtenis.

Ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Batavia, 2 Aug. (Aneta). *) De heeren C. B. H. von Hombracht, inspecteur, onderhoofd bij de politie-inspectie aan het Dep. van Binnenlandsch Bestuur, W. N. M. Allardt, inspecteur bij de Generale Theaurie, en Ch. F. Staargaard, hoofd der afdeling Bestuurszaken der Buitengewesten aan het departement van B.B., zullen eind Augustus een reis ondernemen naar den grooten Oost voor het doen van onderzoekingen en het zoeken naar ontwikkelingsmogelijkheden, o.a. in Nieuw-Guinea.

Visscherijbedrijf in Indië. Volgens de „N. Vlaarsche Crt.” moeten bij eenige Maassluische vissers plannen bestaan tot een groote proefneming op visscherijgebied in onze Oost. Zij willen een motorschip inrichten, speciaal voor de troepen gebouwd, met koelinrichtingen enz., en stellen zich voor eerst proeven te nemen in de Straat Madoera. De proeven zullen 3 jaar duren. Het schijnt vast te staan, dat van regeeringswege in principe besloten is steun te verlenen.

Bakhoven. † Bandoeng, 5 Aug. (Aneta). Alhier is overleden de heer W. P. Bakhoven, oud-hoofd-administrateur van de onderneming Be-dakah.

Terlaak. † Soerakarta, 4 Aug. (Aneta). Nota-rie Terlaak alhier is overleden.

Nieuwe Sultan van Langkat. De „Ind. Verlofg.” meldt: De nieuwe Sultan van Langkat (Oost-Sumatra) Machmoed Abdoeldjalil Rachmad Sjah, is thans 30 jaar oud. Hij doorliep, na de lagere school te hebben bezocht, een middelbare particuliere onderwijsinstelling op Java. Zoodaals bekend spreekt de nieuwe Sultan, evenals zijn broers, goed Hollandsch.

In Tandjong Poera is hij voorzitter van de Kerapatan. In 1917 werd hij als ambtenaar ter beschikking gesteld van den toenmaligen assistent-resident van Deli en Serdang en in 1918 van den assistent-resident van Langkat.

Opruiende radio-gesprekken. Aneta seint d.d. 8 Aug. uit Batavia: „Het Nieuws van den Dag v. N.-I.” verneemt, dat er in den laatsten tijd zeer veel radio-toestellen aan inlanders worden verkocht. Een Chineesch amateur ving onlangs uit Wladivostock een in vloeiend Maleisch uitgesproken opruiende redevoering van een Sovjet-uitzendingstation op.

In deze redevoering riep men uit Rusland de bevolking van Ned.-Indië in vloeiend, duidelijk verstaanbaar Maleisch o.a. woordelijk toe: „Gij zijt daarginds met Uw vijftig miljoen sterk genoeg om U niet te laten ringeloozen, onderdrukken en tiranniseren door slechts 200.000 Hollanders. Slaat de Hollanders dood.”

Onrust in Garoet. Bandoeng, 8 Aug. (Aneta). Volgens het hier verschijnd dagblad „De Koerier” zou er in het Garoetsche buitengewoon groote onrust heerschen onder de bevolking. Verscheidene leiders zouden reeds zijn aangehouden.

Tegen afschaffing van de Poenale Sanctie. Batavia, 8 Aug. (Aneta). De motie van het Volksraadslid, den heer Middendorp (I. S. D. P.) strekkende tot afschaffing van de poenale sanctie, is met 34 tegen 9 stemmen verworpen.

Radio-telegrafische verbinding met Suriname en Curaçao. Reeds sedert geruimen tijd zijn voorbereidingen getroffen voor het tot stand brengen van een rechtstreeksche radio-telegrafische verbinding tusschen Nederland en Ned. West-Indië (Suriname en Curaçao).

De totstandkoming hiervan wachtte op het gereedkomen der zenders in West-Indië. Waarschijnlijk is thans, dat de installaties aldaar nog in den loop van dit jaar bedrijfsklaar zullen komen. Nadat alsdan door den telegraafdienst de noodige exploitatieproeven zullen zijn genomen, mede om vast te stellen welke tijdvakken voor de uitzending het meest geschikt zijn, zal de dienst spoedig daarna voor het publiek kunnen worden opengesteld. („Vad.”)

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Levenskunst.

Reeds eerder hebben wij hier gewezen op een speciale levenskunst met betrekking tot het wonen van Nederlanders in Insulinde, zoodaals die opgevat wordt door de Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes te 's-Gravenhage. Nu half September a.s. weer een nieuwe leergang dezer nuttige instelling beginnen zal, lijkt 't ons niet ondienstig het een en ander aan te halen uit enkele dagbladen, die ter gelegenheid van den onlangs geëindigden cursus er warm-aanbevelende artikelen aan wijd-den.

Zoo lazen wij o.a. in *Het Vaderland* van 16 Juli j. l.:

„De driemaandelijksche cursussen van de Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen volgen elkaar geregeld op en stemmen hierin overeen, dat altijd weer de afscheidsavond een bijzonder karakter draagt, half feestelijk, half plechtig, dat hij vooral vervuld is van gedachten aan de toekomst, welke de meisjes, soms zijn het bruidjes of jonggetrouwde vrouwtjes, tegemoet gaan.

„Gisteravond kon de presidente, mevr. Ros-Vrijman, een bijzonder hartelijk welkom toeroepen aan de directrice, Zr. Hellemans, die na een ernstige ziekte voor het eerst weer aanwezig was. Bovendien kon zij haar vreugde betuigen over de tegenwoordigheid van *Mevrouw Koningsberger*, de echtgenoot van den minister van Koloniën.

„Zij leidde de spreekster van den avond, mevrouw van Beresteyn-Tromp, in, als eene, die het grootste gedeelte van haar leven had gewijd aan de studie en het voor „Boeatan” verzamelen van voorwerpen van Indische kunstnijverheid en daarom over rijke ervaring en groot feitensmateriaal beschikken kan.

„De spreekster deed bij haar voordracht met fraaie lichtbeelden uitkomen, hoe het kunsthandwerk over den geheelen Archipel wordt beoefend, door de geheele bevolking, mannen, vrouwen en kinderen. Zij wees op de groote culturele waarde van dezen arbeid en op den invloed, dien de westerling zou kunnen hebben ten goede, door bewondering en waardeering van de oude technieken en door te voorkomen, dat de slechte kleurstoffen en de

C. A. NIEUWSTADT

CONFISEUR :: PATISSIER

KRANENBURGWEG 61 - DEN HAAG

(hoek W. de Zwijgerlaan) - Tel. 53728

Specialiteit: „Zwijgertjes”

Geheel nieuw, 25 ct. per ons

KOKERIJ

VOL AU VENT met verschillende vullingen

HORS d'OEUVRES VARIÉ's

HUZARENSLA, ZALM- en KREEFTENSLA

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING

„SIMPLICITAS”

VAN W. JINNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE

IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN

BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING

VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73

GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57

TELEFOON: 11314 EN 12890

5397

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.

BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEFOON

14427

5217

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, v. Tuylstraat 3, Voorburg.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief”, Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort”, Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent”, Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pymontkade 2c, Den Haag.

CARGADOORS EN EXPEDITEURS

De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.
De Vries & Co., v. Vollenhovenstraat 17, Rotterdam.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag.

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.

Jac. Schijff, Tandarts

Stadhoudersplein 102 - Den Haag

Telefoon 33877

SPREEKUR: 5475

6.30-8 en volgens afspraak

leelijke voorbeelden uit het westen de mooie kunst van het volk zal bederven.”

Het bestuur der Koloniale School legt er telkens den nadruk op, dat de Europeesche vrouw in Indië niet alleen voor haar gezin, maar ook voor de Inlandsche bevolking een lichtend voorbeeld van dienende liefde moet zijn. Dat is immers de ware levenskunst.

De zaakkundige koloniale medewerker van de *Nieuwe Rott. Courant* schrijft in het Zondag-ochtendblad van 17 Juli j.l. o.m.:

De „K. S.”.

Onze vrouwen in Indië als „kleine stukjes Holland”.

„K. S. .... Men vindt deze letters soms onder aan den brief van een Hollandsche vrouw in Indië achter haar naam gesteld. Ze beteekenen: dat zij oud-leerlinge is van de *Koloniale School* voor meisjes en vrouwen in Den Haag, waarvan onze Koningin de beschermvrouwe is. De initialen zijn een herkenningsteeken, dat de oud-leerlingen dezer nog te weinig bekende instelling onderling verwantschap doet gevoelen, een verwantschap, ontstaan uit gelijke of gelijksoortige herinneringen aan wat wij eene der abiturienten hoorden noemen: *gouden uren*.

„Wij hebben op deze plaats meermalen gewaagd van de tropische leergangen aan het *koloniaal Instituut* te Amsterdam, waar jongemannen, die in Indië een taak in de cultuurs gaan vervullen, worden ingelicht omtrent land en volk, omtrent de beginselen van de dagelijksche omgangstaal, omtrent de staatsinstellingen van het land, de hygiëne, de zeden en gewoonten. Wat zij, die vóór hen gingen, eerst door schade en schande te weten kwamen of ... nimmer te weten kwamen, dat wordt hier in een korten, boeienden cursus geleerd aan de jongemannen, die het voorrecht hebben van het betere inzicht in den aard van de geestelijke bagage, welke de jonge kolonist behoort mee te nemen, te kunnen profiteren. Het onschatbare wapen „kennis” wordt hun meegegeven; kennis, die zelfvertrouwen geeft, verantwoordelijkheid kweekt, belangstelling wekt, tot liefde en waardeering voorbereidt. De resultaten van deze cursussen zijn van dien aard, dat tal van maatschappijen geen jongelieden meer naar Indië uitzenden, die niet in het bezit zijn van het getuigschrift ze met vrucht te hebben gevolgd.

„Zou dat, wat voor onze jongemannen geldt, niet evenzeer, in sommige opzichten niet in nog veel sterker mate, voor onze jonge vrouwen gelden? Zeker, zij trekken in Indië niet zoozeer „*hinaus ins feindliche Leben*”. Maar ook voor het „*drinnen walten*” hebben zij aan kennis van land en volk, kennis van hetgeen het leven in dat vreemde land van haar eischt, behoefte.

„Het is waar, dat zooveel duizenden het voorrecht hebben ontbeerd, en helaas nog ontberen, om voorbereid te worden voor haar taak in een sfeer, waar niet altijd een dokter in de onmiddellijke nabijheid woont, waar niet altijd geschoolde bedienden gereed staan, om haar huishoudelijke taak te helpen vervullen, waar zij, zonder eenige kennis van land en volk, zich aanvankelijk altijd zal voelen, als in een haar vreemde en soms vijandige sfeer, waar zij zonder die kennis altijd opnieuw zal stuiten op de misverstanden tusschen West en Oost, die het gevolg zijn van elkander niet kennen. Hoeveel ellende hebben velen dier duizenden moeten verduren, hoeveel noodeloos heimwee heeft aan het geluk van jonge gezinnen geknaagd, hoeveel onheil is er over jonge hoofden gekomen doordat de vrouw als een onbehulpeloos kind was temidden van een wereld, waarin zij zich een gevangene gevoelde. Pijnlijke teleurstellingen zijn vaak haar deel en hoe vaak verzuchten zij: had ik maar geweten.....

„De *Koloniale School* rust jongemeisjes en vrouwen, die naar Indië gaan, in een driemaandschen cursus, waarvan er drie in een jaar worden gegeven, met de kennis uit, die haar sterk en bekwaam zal maken om haar belangrijke taak te gaan vervullen. Op het leerrooster staan: moedercursus en huishoudelijke ziekenverpleging, ziektenoeding, verbandleer, eerste hulp bij ongelukken, tropische hygiëne, land- en volkenkunde, Maleisch, Hollandsche en Indische kooklessen en de Indische huishouding, naai- en kniplessen, vervaardiging van onderkleeding en zeer eenvoudige bovenkleeding voor zuigelingen, kinderen en volwassenen, benevens voorlichting inzake uitrusting en uitzet voor

N.V. Haagsche Brandstoffenhandel

„DE CONCURRENT”

TREKWEG 84 - TELEFOON 13551 - DEN HAAG

Alléén-verkoop 1ste kwaliteit

BELGISCHE ANTHRACIET

uit de Mijn „Pays de Liège”,

tegen scherp concurreerende prijzen

Indië..... Dit programma behoeft zeker geen lichting.

„Er zijn in den loop der ruim zeven jaar, dat K. S. bestaat, ongeveer 300 leerlingen door school afgeleverd en er is jongstleden Vrijdag weder een cursus afgesloten, waaraan een klompertig leerlingen hebben deelgenomen.

„Zoo'n sluitingsavond is altijd een gebeurtenis, waaraan de presidente der vereniging, mevrouw Ros-Vrijman, het zoo goed verstaat om wijzigingen te geven. Het is een opgewekt groepje, waaronder den dagelijkschen omgang met één zelfde voor oogen een kameraadschappelijke soliditeit is gegroeid en het afscheid met goede verwachtingen van een weerzien daarginds. Maar den ernst van het naderende groote oogenblik beseffen toch ook de lokalen, die zij gaan verlaten, zijn haar baar geworden, omdat zij haar het voorgewoonden van de Indische sfeer, die zij tegemoet kwam. Mevr. Ros-Vrijman acht dit oogenblik aangewacht. Zij wijst er op, dat de leerlingen zullen van temidden van een oude beschaving, wel aan maar niet minder dan de onze. De cultuur van Oosten houdt zich meer bezig met de wereldling mensch en brengt die naar buiten. De Westling treft in het Oosten die innerlijke bezonkenheid welke ook voor hem van noode is. Begrijpt op die wijze hoezeer het Westen en het Oosten elkaar noodig hebben, dan komt men geheel tegenover het Oosten te staan. Men begrijpt dat Westen en Oosten saamgebracht kunnen worden door begrip van elkanders cultuur. In het zonder de Hollandsche vrouw, die naar Indië verricht een stuk pionierswerk. Niet alleen de krachtige kameraad van haar man moeten bij het scheppen van het milieu, waaruit hij en zijn maatschappelijke taak vervult, zij zal voor allerlei problemen gesteld worden, door ker oplossing zij mee kan werken om het aan van den Westling in het Oosten te verhoeden. Lijnen van arbeid zal zij hebben te zoeken en linge van vele eenzame uren en prachtig opbouwen werk zal zij op maatschappelijk terrein kunnen richten, scheppend een band tusschen gezamen maatschappij.

„Mevrouw van Beresteyn-Tromp, de vice-presidente, heeft op dezen afscheidsavond nog eens sprake van den sluier opgelicht, welke er hangt over de Oostersche cultuur door bij mooie landplaatjes met haar bezielend enthousiasme te vertellen van de „uit het hart” komende wonderen van Indische kunstnijverheid, die eigenlijk nog niet eens enkele tientallen jaren is „ontdekt” en bekend. Nu weet men, dat op alle eilanden van de Archipel kunstvol werk wordt gemaakt op het gebied van vlechten, weven, houtsnijden, koperwerken, pottenbakken, zilver smeden. De vlechten, die b.v. is onovertroffen en Westersche kunstenaars hebben verklaard de Javaansche batik niet te kunnen evenaren. Waardeering en belangstelling vroeg zij de jonge vrouwen voor dit waaraan mannen, vrouwen en kinderen van den Archipel deelnemen.

„Aan het slot van den avond heeft een onderrichting op geestige en sympathieke wijze het woord gevoerd, om saam te vatten wat de school voor allen geweest is: moreele zekerheid in de school haar gegeven bij de aanvaarding van de taak en hierdoor zijn allen met oprechte dankbaarheid vervuld. Straks zullen de leerlingen „kleine stukjes Holland” vormen, „van-te-voren geacclimatiseerd”, en zij kon verzekeren, dat allen het nieuwe land al hebben liefgekegen voor zij het hebben gezien.

„Wij hebben den indruk gekregen, dat er gezonde, opwekkende geest heerscht op deze avond en dat het onderwijzend personeel met hart en zijn taak vervult.

„Die gezonde geest sprak uit de woorden van de presidente, waarvan wij er enkele hebben haald. Geen „slappe ethiek” wil men kweeken de leerlingen, maar begrip en waardeering van kennis.

„Hoezeer de school in een werkelijke behoefte voorziet, blijkt uit tal van brieven van oud-leerlingen uit Indië ontvangen.

„De praktijk heeft inderdaad bewezen, dat de school feitelijk onmisbaar is.

„Moet het dan niet jammer heeten, dat zij eigenlijk nog op erg primitieve wijze heeft te helpen?

„Het huis aan het Westeinde no. 46, waar de

Aangeboden Tehuis v. Indische schoolg. kinderen te Nijmegen.

Informaties verstrekt de Heer G. J. BURGER, Directeur der Middelbare en Hoogere Handelsschool, Nijmegen en Mevrouw v. d. WOUDELION, Groesbeekscheweg 11, Nijmegen.

worden gegeven, is heel gezellig, maar het is op uitbreiding van de school niet berekend. Men moet naar een betere woning uit.

Maar dan staat men voor de materiele zorgen. Er wordt een bescheiden subsidie van het gouvernement genoten. Particuliere bijdragen moeten worden in hoofdzaak de onkosten goed maken. Tot de bijdraganten behooren enkele Indische maatschappijen en ondernemingen.

Teel te weinig echter. Van die zijde zou juist ruime en krachtige steun mogen worden verwacht. Van hoeveel beteekenis voor den geest op ondernemingen, niet alleen in geest onder het Europeesch, maar indirect ook onder het Inlandsch personeel moet het zijn, wanneer de jonge Europeesche vrouwen, voor haar werk berekend zijn en niet alleen den man, maar ook haar omgeving tot steun kunnen zijn.

Er valt voor de Europeesche vrouw in Indië zoo veel te doen. Zij schept de sfeer, waarin de „blijmoedige werkers” in Indië leven.

De zelfstandige, voor het leven parate Hollandse vrouw in Indië is in de koloniale maatschappij een figuur van beteekenis.

Al wat kan meewerken om haar aantal te vermeerderen, verdient onvoorwaardelijken steun”.

Overzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Europa—Azië (vervolg).

Sinds 1920 is er te Moskou een militaire academie, waarin een Oostersche afdeling bestaat, bestemd om op te leiden zoowel het civiele als het militaire personeel, dat in Azië moet opereeren. (Hbl. 27 Juni, 2de bl. B.). Die sectie laat haar leerlingen bestudeeren o.a. de taak van het „onderdrukke” Oostersche land, waarvoor ze bestemd zijn, en die van het „overheerschende” volk. Bovendien de marxistische leer om ze geschikt te maken te handelen naar gelang der omstandigheden. Zij kunnen dan beoordeelen of ze, ter bereiking van het Russische doel, beter doen het terzake der sociale worsteling te betreden, of wel dat de worsteling der klassen of rassen. En Eurospreekt over *ontwapening*. Nederland, het Straatsch punt bij uitnemendheid in die toekomstige worsteling, heeft het woord reeds in een daad omzetting. De nieuwe Gouverneur-Generaal heeft zich voor taak gesteld te zorgen dat het Ned.-Indische leger weer zal voldoen aan de eischen, welke zijn rationeële taak stelt. Maar hoe goed ook het *Indische leger* wordt, het heeft bij een ernstig conflict, binnenlandsch en buitenlandsch, den Nederlandschen backbone nodig, welke gevonden wordt in een flinke vloot ter openhouding van de communicatie, en in het *Nederlandsche leger*, dat in staat moet zijn, als de nood aan den man komt, middellijk bij te springen. De wet verbiedt dit, maar de wetten zullen gewijzigd worden als de nood maar dwingt. De Fransche schrijver Sylvain constateerde in Azië, kort na den oorlog, „een schuw van de Westersche beschaving; men beeft de Sovjets en men heeft ze lief, minder om ze te brengen, dan om wat ze verwoesten; men in hen de bevrijders, die eens zullen vernederen de meesters, wier vuist men zoolang geducht heeft”. Tien jaren heeft de *Bolsjewistische regeering* gehouden. Ze begint zich te bourgeoisieeren. Inderdaad, voor zoover zij dit noodig heeft haar bestaan, maar haar tendenzen blijven dezelfde als tien jaren geleden, preciezer zich meer. Tien jaren geleden heerschte zij over het geslacht nog besmet met oude tradities; thans ont het nieuwe geslacht mee te spreken, de jongen en meisjes van twintig, van hun jeugd af opgevoed in den Bolsjewistischen vorm, bezield met gloeienden haat tegen het Westen, strijdlustig elke jeugd, moordzuchtig zonder scrupules, opgericht in miserehoeken onzer groote steden, met onmatigen dorst naar genot tot goedkoop en goed. Men houdt haar de vette klui van het Westen voor, welke in en door en met het Oosten haar worden zal. Die jeugd bourgeoisieert zich meer en minder; zij haakt er naar opgenomen worden in de handen van een *Tamerlan*. De schrijver behoort niet tot de pessimisten, die menen, dat onze Westersche beschaving zal ontaarden zooals vroegere beschavingen, door een invloed van barbaren. Hij is overtuigd dat de geschiedenis en haar lessen niet vergeefs langs ons

In Medisch Hoogleeraarsgezin met twee kinderen te Amsterdam, bestaat gelegenheid tot

Opname van een kind.

Brieven onder No. 5487 Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

heen zijn gegaan. En die geschiedenis leert ons dat slechts die beschaving onderging, welke verwaarloosde de eeuwige regels van het behoud, voorschrijvende behoorlijke middelen van verdediging, die groote wet: *la loi du rempart*.

Het *Bat. Nwsbl.* (29 en 30 Juni, 2de bl.) schrijft over „China in wanorde”, *De Sum. Post* (2 Juli) over „Engeland en Egypte”.

Indisch nationalisme.

Het is te verwachten dat men onder den indruk van de communistische gruwelen, in verschillende kringen het nationalisme aanmoedigend te gemoet treedt en het de vrijheid geeft, die men aan andere stroomingen niet toestaat. De *Deli Crt.* (9 Juli) acht het daarom noodig na te gaan wat het nationalisme in Ned.-Indië beoogt, door welke kringen het gepropageerd wordt, met welke bedoelingen, en wat de resultaten daarvan in de practijk zullen zijn.

Er is een Indisch nationalisme, voor het belangrijkste deel vertegenwoordigd in Boedi Oetomo, dat strevend naar het behoud en verdere ontwikkeling van het Javaansche volkseigen, een belangrijk aandeel kan nemen in de economische en politieke ontwikkeling van het dichtst bevolkte eiland van dezen archipel. Ook wanneer de consequentie van dit streven zooals ten slotte practisch van elk nationalisme gericht is op Inheemsch zelfbestuur, dan kan de Nederlandsche Regeering in deze Gewesten daarop met waardeering toezien. Ieder practisch politicus moet inzien dat de eenige mogelijkheid voor een blijvend samengaan in cultureel en economisch opzicht tusschen Nederland en Ned.-Indië, gericht moet zijn op een geleidelijk terugtrekken van Nederland, naar de mate de Inheemsche krachten de taak der Nederlanders hier kunnen overnemen. Ieder practisch politicus weet ook dat dit een langdurig proces is, waarin men niet met enkele jaren, maar met generaties moet rekenen, omdat het ten slotte gaat om de ontwikkeling en de geschiktheid voor zelfbestuur, niet van dun gezaaide intellectueelen, maar van de groote massa der bevolking. Verliest men dit uit het oog, dan loopt men groot gevaar dat die bevolking naderhand de prooi wordt van een kleine groep intellectueelen, die op hun beurt mogelijk misleiden en geterroriseerd worden door enkele minder scrupuleuze elementen. De practijk heeft bewezen dat vooral in het Oosten „soort over soort géén genade is”.

Ondertusschen hebben we hier in den archipel ook met andere stroomingen te doen, die onder de vaan van het nationalisme beweren aan de ontwikkeling van Ned.-Indië mede te werken. In Atjeh, in Mandailing, in Menangkabau en zelfs in de verre streken van Borneo en Celebes vindt men beweerde nationalistische stroomingen, die grootelijks van elkaar verschillen, doch schijnbaar verbonden zijn in hun leus „Inheemsch zelfbestuur”. Schijnbaar, omdat die leus volmaakt negatief is en feitelijk neerkomt op „Los van Holland”. Méér cement vindt men tusschen deze partijen niet. En op het oogenblik, dat de laatste Nederlander hier voet aan boord zou zetten, zou het groote verschil en de geweldige geschillen tusschen deze volksstammen en levensaanzichten culmineeren in een ontzettende bloedige worsteling, die jaren zou duren en waarvan de uitslag niet te voorzien valt. Alleen zou die uitslag zijn: vernietiging en onderminning van wat hier onder Nederlandsche vlag is tot stand gebracht. Een dergelijke vorm van wat men „nationalisme” gelieft te noemen, vindt men in de den laatsten tijd veelbesproken vereniging Indonesia Merdika in Holland, wier leden, in Holland studeerende, blijkbaar onder den misleidenden invloed van het Russische communisme zijn gekomen. Ook deze jongelieden (referte het artikel in het orgaan dezer vereniging van Maart en April: „Het nieuwe jaar in”), staande onder den invloed van het bolshevisme, noemen zich nationalist.

Wil men instemming betuigen met een gezond nationalisme, dan dient men er voor te zorgen dat er geen misverstand rijze. Want vooral in den tegenwoordigen tijd omvat het Oostersche nationalisme heel iets anders dan een streven naar volksontwikkeling, culmineerend in eigen fiere onafhankelijkheid.

Er bestaat een groot verschil tusschen Holland in den tijd van den 80-j. oorlog tegen Spanje, en Ned.-Indië thans. Wie met een beroep op dien historischen strijd op dit oogenblik aan Indië zelfbestuur zou willen toekennen, zou daarmee den ondergang van deze eilanden bezegelen.

TE KOOP

VILLA'S GEBOUWD

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.

VILLA'S IN AANBOUW

aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan

VILLA'S NOG TE BOUWEN

v. Bepwaerderweg, v. Maudricstraat, v. Ammerslaan

Prijzen vanaf f 10.000 tot f 50.000. Bouw 1e klas

Alle inlichtingen te bekomen:

J.v. GEMERT & Zn. { Tel. 35350, Valkenboschki 277
Tel. 35437, Herschelstraat 19

Gooit géén oude Schoenen weg Voórdát zij onbruikbaar zijn.

U laat ze éérs door Uwen Schoenmaker in een moderne kleur oververven, doch gebruikt, om ze te onderhouden, Va-Vitte; géén borstel en géén gevlekte kousen meer. Indien Uw leverancier onze Schoenverf of Poetsmiddelen NIET voorradig heeft, verzoeke ONS zulks te berichten. 5467

Lederverf-Fabriek „DE ADMIRAAL”

AMSTERDAM :: TELEFOON 25175

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT Ao. 1875
KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN
RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

WONINGBUREAU „MEERDERVOORT”

LAAN VAN MEERDERVOORT 296
DEN HAAG :: TEL. 33766

HEEFT BIJ UW AANKOMST

STEEDS WONINGEN

VOORHANDEN

G. VAN ZUYLEN,
DIRECTEUR.

ZORG DAT UW RECLAMES
OVERZICHTELIJK
ZIJN. OVERDAAD SCHAADT

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GASFORNUIZEN

American House, Anna Paulownastr. 21, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof”, Vierhouten.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Pension Patria, Lindenuel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Pension Strikwerda, 76 J. v. Oldenbarneveldtlaan, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KRUIDENIERSWAREN EN COMESTIBLES

A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

FOTOHANDEL
Werkzaamheden voor Amateurs
PH. G. STARKE
— HOOFDSTRAAT 172 — 5293
APELDOORN - TELEF. 630
ATELIERS voor Dag- en Kunstlicht-opnamen

Ned-Indië is geen eenheid. „Het al-eenige Indische land”, waarover de herzieningscommissie-Carpentier Alting rapporteerde, bestaat alleen in de verbeelding en alleen voor zoover de Nederlandsche cement de onderdeelen bijeen heeft gebracht. Van Heutsz was daarvan de grondlegger; en wanneer aan het huidige bewind den tijd wordt gegeven om zijn arbeid te voltooien, dan zal — over vele jaren — inderdaad zoiets als een vereenigd Ned.-Indië mogelijk zijn. Dan zal de ontwikkeling der bevolking zoo ver gekomen zijn, dat het tegenwoordige antagonisme heeft plaats gemaakt voor een economische- en politieke eenheid. Dan zal het aandeel van de bevolking in het zelfbestuur, eerst van de samenstellende deelen, naderhand ook van het geheel, als een rijpe vrucht van dat streven, haar in den schoot vallen. Dan zal ook de economische overgang geleidelijk en vanzelfsprekend plaats hebben, zonder schokken, die het geheel ernstig zouden beschadigen.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* van 25 Juni: „Indië's politieke partijgroepering” v. L. (2de bl.) en „Uit het evenwicht” Z. (3de bl.).

Volksraad.

Het *Bat. Nwsbl.* (29 Juni t/m 5 Juli) vervolgt de verslagen en overzichten van den Volksraad.

In de rechtspraak voor de Inlandsche bevolking zijn talrijke fouten aan te wijzen. *De Loc.* (27 Juni, blz. 19) vat ze aldus samen voor Java: het recht is te langzaam, te ingewikkeld en te duur; en voor de Buitengewesten: bestuur en rechtspraak zijn er nog te weinig gescheiden.

De Loc. (1 Juli, blz. 19) citeert de conclusie der Regering over: De communistische relletjes in Ned.-Indië: „dat Zij in de bolsjewistische propaganda, in de bolsjewisten en hun adepten een vijand tegenover zich heeft, die de lasten der bevolking niet zoekt te verlichten, doch integendeel haar toestand zoekt te verslechteren, voor wie bevolkingsgrievens slechts welkom strijdmiddel zijn, die de bevolking misleiden en terroriseert, wien kortom het lot der bevolking en de toekomst van dit land geheel onverschillig laten, doch die zich rechtstreeks richt tegen het hiertelende bestaande gezag, ook het Inheemsche gezag en alle maatschappelijke ordening.”

De heer 's Jacob (*De Loc.* 2 Juli, blz. 36) komt tot een beschouwing over hetgeen de heer Ratu Langi gezegd heeft over de *aanrakingen van het Oosten en het Westen*. Van toepassing van Westersche beginselen op Oostersche cultuur kan men eerst dan iets verwachten, wanneer men ze in de diepte laat doorwerken; hierin ligt de kern van het probleem, de klachten en gevoelens van onvoldaanheid zijn dan toe te schrijven aan een onvoldedige doorwerking en niet aan de Westersche cultuur. Het fundament der koloniale kwestie zoekt de heer Stokvis op een verkeerde plaats; Nederland heeft in Indië niets anders dan de Westersche cultuur te brengen; Nederland kan hier niets anders dan de Westersche beginselen brengen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (1 Juli, blz. 24 „Sumatra's Westkust en de onlusten”), de *Java-Bode* (29 Juni „Persconferentie”), het *Soer. Hbl.* (28 Juni, 3de bl. „Afschaffing der Poenale Sancti” Z.; 29 en 30 Juni, 3de bl. „Dwaling en verbetering” Z.; 1 Juli, 3de bl. „Overheids- en particulier bedrijf” Z.), *De Sum. Post* (9 Juli „Begroting en opbouw”; 5 Juli „Vluchtbevelen voor de bevolking”) en de *Deli Crt.* (6 Juli „De kapitalistische kunstmet” en „De Soc.-Democr. propaganda”).

De 8ste N.-I. Jaarbeurs.

Het *Soer. Hbl.* (27, 28, 29 en 30 Juni, 4de bl.) geeft een verslag van de Jaarbeurs te Bandoeng, tevens E.H.T.I.N.I. De „clou” van de Jaarbeurs is de Eerste Hygiëne Tentoonstelling in Ned.-Indië. Hier blijkt dat reeds zeer veel in Indië op hygiënisch gebied verricht is; naast de geschiedkundige ontwikkeling der hygiëne en een overzicht van de belangrijkste ziekten in de tropen is de toegepaste hygiëne in welhaast al haar onderdeelen vertegenwoordigd. Behalve Ned.-Indië en Nederland zijn nog vertegenwoordigd Duitschland, Engeland, Oostenrijk, Amerika, Cuba, Zwitserland, de Straits, Indo-China en de Philipijnen, terwijl de hygiënische sectie van den Volkenbond niet achterbleef.

In totaal hebben 45 Hollandsche firma's ditmaal aan de Bandoengsche Jaarbeurs deelgenomen. Er is van alles onder: lakken en verven (ook stoffenverf en batikverf), rookartikelen, rijwielen, parapluïen en parasols, linnen, schoeisel, vitrages, gordijnen en tules, zeil- en tentwerk, zuivelproducten, suikenwerk, gedistilleerd, machinale pompen, haak- en breigaren van kunstzijde, opklapbare stoelen

AANGEBODEN:

ZEEBABOE

tegen eind October of begin November.
Adres: Mevrouw FOCKEMA, Zwolsche-
weg 12, Apeldoorn.

(Hollandsch octrooi), koekjes en biscuits, jams, schoensmeer, radiotoestellen, schuimblusch-apparaten, rijwiel-, motorrijwiel- en autobanden en Zeven van de 45 bedoelde firma's hebben in 1926 hier ook reeds geëxposeerd. Over het algemeen was aller bedoeling om in Indië vertegenwoordiging te zoeken.

Het *Soer. Hbl.* van 28 Juni (2de bl.) bespreekt het Jaarverslag-1926 van „De Handelsvereniging te Batavia”.

Eetbare vogelnestjes.

De in Indië bekende „eetbare vogelnestjes” (sarakrang boeroeng) worden door salanganen of klipzwaluwen gebouwd tegen de vochtige wanden van rotsholen aan Java's Zuidkust. Zij zijn samengesteld uit vogelspeeksel, dat verhard is en in warm water weder gelei-achtig weerd; die grondstof heeft een laag eiwitgehalte. Het uitsluitend recht, om eetbare vogelnestjes, voorkomende alle klippen, grotten en hopen in en nabij Rongklo (regentschap Goenoengkidoel, residentie Jogjakarta) te „plukken” en in te zamelen, wordt gewoonlijk vanwege het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel aan den meestbiedende verhuurd. (*De Loc.* 27 Juni, blz. 20).

De grot, waarin de plukkers hun werk verrichten, is een rots-spelonk, welke van zeezijde is bereikbaar en wel door een vrij nauwen ingang, welke bij onstuimige zee moeilijk te zien en te naderen is. Slechts bij stil weder en eb kan men den ingang van de spelonk bereiken. Daartoe dalen de plukkers eerst langs rotan-touw-ladders, die spannen langs de steile rotswanden, tot vlak boven de branding, waar zij even blijven rusten op een netwerk van rotanstengels. Zij wachten daar op gelegenheid, om met een langzaam deinende golvend in de rots-spelonk gespoeld te worden; dan springen zij in zee en geraken, deels zwemmend, deels voortbewogen door de golf, in het hol der salanganen-nesten.

Thans is het hierboven bedoelde recht voor drie jaren verhuurd voor f 250.— per maand. De marktprijzen van eetbare vogelnestjes bedragen = f 10.— per kati 1e soort, = f 14.— per kati 2e soort en = f 18.— per kati 3e soort; tot de 1e soort behooren de oude, jonge lichtroem-kleurige nesten, terwijl de oude, vuil-donkergrijze als 3e soort verkocht worden. De sterk verminderde lust tot exploitatie van vogelnestklippen moet worden toegeschreven aan de moeilijke toezicht, dat door den exploitant-huurd in eenzame, onherbergzame oorden aan Java's Zuidkust moet worden uitgeoefend op een riskant, gevaarlijk bedrijf, en aan het feit dat zeer kwaliteitskelijk eetbare zwaluwnesten van betere kwaliteit worden geteeld in oude, niet verhuurbare woonhuizen, op welke vochtige zolders men de honden den vogels toelaat en in het duister houdt en tegen de plaag der op vogeleieren verzotte hagedissen beschermt.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzichten

Een begrafenis op Soemba.

(Slot).

Even is het rustig, want het vleesch wordt klaargemaakt, en den doode aangeboden. Maar ineens wordt men opgeschrikt door een geweldigen knal. In een oud kanon wordt zuinig waard kruut gelegd en de mond volgestampt met klapperhaer. Op een lange staak wordt er vuur gebracht en een geweldige knal volgt; het klapperhaer wordt een eind weggeslingerd.

Nu is het moment aangebroken voor het slachten van de paarden.

Versierd met kleurige linten, omgeven door een troep beluste Savoeneezen, slaat een Soembanees zijn mes in de keel van het dier, maar niet al te diep. En dan laat hij het dier los, dat woest stijgt, rend en rennend nagezeten wordt door de Savoeneezen, die het dier verder houwen toebereiden, het door bloedverlies ineenzakt, en stuiptrekken, neerligt. Een joelende, vechtende, vloekende, wende en scheldende troep Savoeneezen houwt op los om ieder het grootste deel van zijn vleesch machtig te worden, en zoo min mogelijk te gunnen aan anderen. Daar tusschen door wringen zich de handen om hun deel van de buit.

En de Soembanees, die zelf niet mag eten van het aan den doode geofferde paard, staat dit alles met minachting aan te kijken en smijt de hand met vuil. Een is er zoo verregaand om het kanonnetje met klapperhaer op den troep af te schieten.

WILLEGEN - Naaimachines

In de beste, 5 jaar garantie, f 65.—
Aanbevelend, G. VAN WILLEGEN & Zn.,
Wenkade 4—6, Scheveningen, Telef. 50844.
Gesloten Huis.

schrikken ze, kijken om, maar onmiddellijk
het gevecht en gescheld en gesnij weer.
er van het beest niets over is als de kale been-
en, die door de varkens en honden verder afge-
worden.

Zoo wordt de laatste eer bewezen.
is alles klaar om het lijk naar zijn graf te
worden.

een mooi opgesierd paard wordt voor het huis
gebracht, een pajong er boven gehouden, een tot
erkenbaar versierde man erop gezet; hij stelt
doode voor en stelt zich dan ook zoo dood
gelijk aan; vele handen moeten hem voor af-
behoeden.

het paard wordt een eindje naar voren gebracht,
nu moet het lijk zelf naar buiten gebracht
worden. Een menigte mannen gaat naar binnen om
ingepakte lichaam op te nemen en te dragen.
naar eensklaps stuiven er een paar naar buiten:
dat een groot geschreeuw op en met veel schel-
den rumoer wordt een groote zware man naar
voren gesleept, die aan alle kanten geslagen en
doopt wordt. Zijn gezicht staat vol doodsangst
en blauw.

gelukkig kunnen wij tusschen beide komen en
man voor erger behoeden. Hij wordt losgelaten
niet zoo gauw hij kan weg. Hij blijkt een van de
geve erfgenen te zijn, die zich misschien niet
nunnende houden en zich meester willende ma-
van een deel van de erfenis, die bij het lijk ge-
is, door de dienaren van den vorst gepakt en
doopt en geslagen wordt. Nu is hij gered, maar
zal hij er wel op de een of andere geheime
ier voor moeten boeten.

er komt het lijk, getrokken en gesjord door een
eenwende en onordelijke troep, naar buiten en
zich in den stoet. Daarachter volgen de ata-
ngga, de slaven, die vroeger geslacht werden,
maar doen alsof ze dood zijn. In trillende schok-
gingen liggen ze in de handen van hen die hen
en, naar het graf om aan de zijde ervan gelegd
worden. En alzo den doode te begeleiden op zijn
naar de doodenkampong. Als de plechtig-
(?) afgeloopen is, worden zij weer huiswaarts
ragen en mogen weer in het leven terugkeeren.

er ontstaat er een geweldig rumoer en de
bestuurder van Lewa met zijn krijgsoverste
slaan uit alle macht op een man, die vastzit in
anden van velen. Hij kan zich niet bewegen of
ieren en ondertusschen slaat men hem op het
cht, waar hij maar geraakt kan worden. Geluk-
heeft hier ook onze stem invloed en wordt hij
laten. Men beweert, dat hij boos was geweest
den vorst, die alle bezittingen meenam.

en kleurige, wanordelijke menigte trekt mee
de plaats waar het graf gemaakt is: het paard
den schijndoode voorop, dan de doode zelf,
achter één van zijn kleinzoons zich loopt te ver-
gen van smart: zijn gelaat is blauw van ellende
roefheid. Vrienden moeten hem ophouden, an-
zou hij neergevallen zijn, en bij het graf valt hij
artverscheurend snikken om den hals van den

den kuil liggen drie kostbare weefsels, waar
doode opgezet wordt. Prachtige oude doeken
mee het graf in, allen walgelijk riekend van
ocht, dat gedurende die jaren van hem ge-
en is. Het ingepakte lijk wordt op een kier
gemaakt en nog eenige goudstukken en kettin-
worden er bij gestopt.

en wordt een steen erbij getrokken, erop gezet,
dichtgestopt met aarde. De groote steen
er pas later op.

en worden er bij het graf nog eenige karbouwen
aarden geslacht op dezelfde manier als straks;
er is er gevecht en lawaai en gescheld.

en den terugweg zien we tientallen Savoeneezen
en, beladen met bloederige hompen paarden-
en.

et kamponghoofd van Watoe Mbaka is met alle
die hem toekwam, begraven: hij is nu voor
verloren naar de doodenkampong, en nie-
nd weet hoe het daar is.

en zijn kleinzoon, die daareven bijna stierf van
loopt lachende heen en weer en heeft er
welbehagen in een karbouw den strot af te

en.
enis in de kampong terug, gaat men dansen
ten van den overloed, en wordt er feest ge-
et ter eere van den doode."

De Indische Gids.

de Juni-afl. gaf Prof. Jhr. Mr. B. C. de Sa-
Lohman eene bijdrage, getiteld: „Het hoo-
van den Volksraad over wetsontwerpen. —

A. OKHUIJSEN
OBRECHTSTR. 474 - DEN HAAG - TEL. 34349
BEHANGER-STOFFEERDER
-- WONINGINRICHTING --
SPECIAAL ADRES VOOR HET
INRICHTEN VAN IND. FAMILIES

Koninklijke bevelen of ministerieele aanschrijvin-
gen?", waarop thans in de Aug.-afl. eene nadere uit-
eenzetting volgt, geschreven naar aanleiding van op-
merkingen in de dagbladders. — Jhr. Dr. F. C. van
Heurn besluit zijne (geïllustreerde) beschouwin-
gen over de natuurlijke rijkdommen over het in
West-Java gelegen particuliere land Bolang. Schr.
geeft thans een overzicht van de flora en fauna van
het land. — De luit. der genie van het O.-I. leger
J. M. H. Timmermans doet „Een probaal middel
tegen Inlandsche opstanden" aan de hand; t.w. een
soort van tank, welke bedwelmende gassen ver-
spreidt, dus geen dooden of gekwetsten maakt,
doch de opstandigen slechts voorloopig buiten ge-
vecht stelt. Het idee verdient o.i. ernstige overwe-
ging, mits geen gebruik wordt gemaakt van giftgas-
sen of gassen welke hevige pijnen of langdurig
lijden veroorzaken. — Mr. J. J. van Bolhuis be-
spreekt, onder het opschrift Indië en de Volksver-
tegenwoordiging, de discussies in de Eerste Kamer
over de begroting van Curaçao. — Overigens de
vaste rubrieken: Revue van brochures, enz. — Bui-
tenland (De Britsche Koloniale Conferentie). —
Wetenschap, Kunst en Industrie (De E.H.T.I.N.I. te
Bandoeng, enz.).

Volksraad—Jaarboekje.

Bij G. Kolff en Co. te Weltevreden is verschenen
de derde jaargang van het Volksraad Jaarboekje
(zittingjaar 1927-28); behalve aanwijzingen omtrent
de samenstelling en de bevoegdheden van den
Volksraad, de benoeming en verkiezing der leden,
enz., bevat dit handige boekje een alphab. naamlijst
van de leden met biographische bijzonderheden, be-
nevens de portretten van de meesten hunner, ter-
wijl aan het slot de programma's worden opgesomd
van de verschillende politieke programma's in
Indië, als Boedi-Oetomo, Christelijk Ethische
partij, Indische Katholieke partij, Indische Sociaal-
Democratische partij, Indo-Europeesch Verbond,
N.-I. Vrijzinnige Bond, Politiek-Economische Bond.

Oedaya.

Inhoud der Aug. afl. Titelplaat: Sumatraansch
landschap. — Door zelfbewustzijn naar rassenver-
broedering. Toespraak, gehouden bij de oprichting
van de Rotterd. afd. van het Ned.-Indonesisch
Verbond, door R. M. Noto Soeroto. — Niet-begrij-
pen door den Inlander, door L. H. C. Horsting. —
Van schaapherd tot regent op Java (Merkwaar-
dige loopbaan van Raden Toemengoeng Soemitro,
Regent van Bandjarnegara). — Een Indische dichter
en wijze (Rabindranath Tagore) naar Indonesië,
door Noto Soeroto. — Over kunst en kunstenaars.
Glaswerk van Chris Lebeau, door Dr. Kust Zim-
merman. — Ook deze afl. is weder voorzien van
belangwekkende illustraties.

De Indische Mercur.

No. 31 (3 Aug.). Dr. H. J. Wakker † (Oud-direc-
teur van het Proefstation Oost-Java, enz.), door
Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — De Java-suikerin-
dustrie en hare beteekenis voor land en volk, door
Mr. J. J. Tichelaar (slot der bespreking van dit
werk, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts). — Kina.
— De economische toestand van Suriname in
1926. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelin-
gen. — Financieele berichten en verslagen, zom-
mede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd.
Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft
een opgaaft van literatuur over oliën, vetten en
wassen.

Algemeen Landbouwweekbl. v. Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 11, No. 52 (25
Juni). Het Kinabureau en het prae-advies van
„Kinavera" (slot), door C. M. Pleyte d'Ailly. —
Het leven op ondernemingen (ontleend aan de
N. R. Ct.). — De koffiecultuur in de zuidelijke
Toradjalanden.

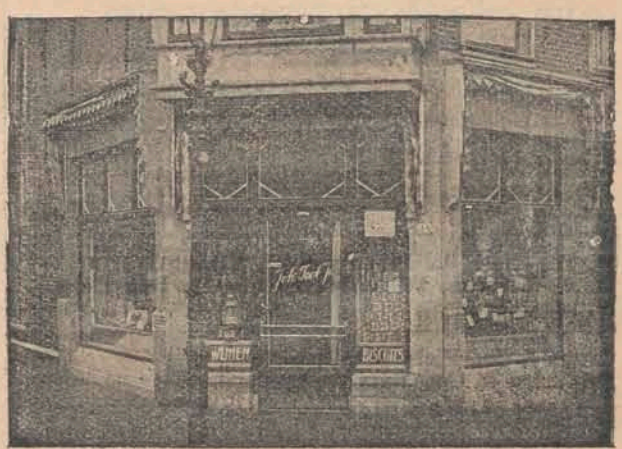
Id. 12e jaarg. No. 1 (2 Juli). De handel in copra,
door W. E. Landman. — De positie van de rubber.
— Werkwijze en toestellen voor een meng- en mo-
deleersysteem ter vervaardiging van rubbervoor-
werpen in de meest verschillende profielen, enz.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van jaarg. 12, No. 13 (1 Juli). De
rubber-industrie in Mindanao, door F. G. Galang
(met afb.). — Iets over Indische groenten, door S.
Kalf. — Ceylon een dreigende concurrent voor de

¹⁾ We verwijzen in dit verband naar het belangrijke
artikel van H. J. van Giffen: „Gasoorlog, de vermeende
wreedheid", verschenen in het Juni-Nr. van het Phar-
maceutisch Tijdschr. voor Ned.-Indië.

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE
Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren
AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIENTEN
Special. in Fijne Vleesohwaren, Koek, Bisquit, Chocolade

HOKSBERGEN

ZOEKT NIET VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BE-
NEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAK-
HUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te
koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden
zonder eenige verplichting alle inlichtingen
kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto
worden gehaald en gebracht door het Woningbur.

HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
TELEFOON 70343 DEN HAAG

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal
Weekblad" is, dit behoeft
geen betoog, een levensbehoefte voor
Uw vereeniging.
Op twee manieren kunt U het orgaan
steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw
weekblad helpen financieren, met
Uw inkoop te bevoordeelen en
daarbij den naam van het blad te
vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen
in Uw orgaan te adverteeren, of
door onzen reiziger bij Uw leve-
ranciers een introductie te ver-
schaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze
rekenen?

DE UITGEEFSTER.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.
De Vries & Co., Dam 6, Amsterdam.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS

P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RECHTSKUNDIG INCASSO- EN DETECTIVE-BUREAU

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.
„Hilvers”, Westeinde 235, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendrikslaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamse Lloyd, Rotterdam.
Stoomvaart-Mij. Nederland, Amsterdam.

STUCADOORSWERKEN

L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN

Kunstaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal”, Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

Stoomvaart-Mij. „Nederland”

Agent voor **UTRECHT** en **OMSTREKEN**
P. G. VAN APPEL
WITTEVROUWENSTRAAT 30 5476
UTRECHT :: TELEFOON 11625

Ned.-Indische palmolie-industrie? door C. W. Bagchus. — De stand van de oliepalm-cultuur op Sumatra's Oostkust en Atjeh, door A. Luytjes. — Het napiergras als veevoedsel, door Prof. Dr. J. C. Th. Uphof. — Landbouw en economie. De onrechtvaardigheid van een rechtvaardige pacht. — Agrarische wereldproblemen. — De situatie in den rubberhandel. — De Java-suikerindustrie, door Mr. J. J. Tichelaar (bespreking).

De Indische Verlofganger.

In het Nr. van 5 Aug. schrijft S. Kalff over een Indischen journalist uit het midden van de vorige eeuw, n.l. H. J. Lion. — Onder het opschrift Indische curiosa een artikeltje van P. B. over fraai bewerkte kwispedroors (spuwbakken). — Verder in hetzelfde Nr. o.m. nog een bijdrage van C. Vis-Janssen van Raay: „Het stadje Soemedang in het begin der 19e eeuw.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Deel XX, afl. 6 (Juni '27). Oorspronkelijke bijdragen: Hydrologische cijfers en beschouwingen. — Richtlijnen van den kap, door A. J. Warta. — De hydrologische functie der in stand te houden wildhoutbossen en de waarborgen voor een goede vervulling daarvan, door H. Oosterling. — Oude boschreglementen van Ned. Oost-Indië, door F. W. Snepvangers (vervolg).

Zendingsperiodieken.

Zendingstijdschrift De Opwekker. Juni '27. Kanttekeningen op de inheemsche pers, door Dr. H. Kraemer. — De drie volksprincipes van Dr. Sun Yat Sen (vervolg), door F. W. H. Hoppe. — De Inlandsche Kerk, door W. Palon. — Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Juli '27. Politiek overzicht (Curaçaosche begrooting). — Medische cursus v. Missionarissen. De Banier. No. 25 (23 Juni). Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakkers (vervolg), door J. H. Hemmers (zie ook No. 26). — Id. No. 26. Iets over het rassenvraagstuk (vervolg).

Eigen Haard.

Het Nr. van 6 Aug. bevat een waardeerend artikel, gewijd aan de nagedachtenis van Jacobus Nieuhuys, den man, die Deli door zijn voortvarrendheid voor Nederland geopend heeft. Het maandelijksch bijblad: „De Aarde en haar Volken” brengt het vervolg van Mevr. J. Bonne-Wepster's „Schetsen van de Marowijne”, zoomede een vervolg der „Indrukken van een reis om de wereld”, welke thans op Sumatra's Oostkust betrekking hebben.

Algemeen Rijksarchief. De archieven van de Compagnieën op Oost-Indië 1594-1603, door Mr. R. Bijlsma, Archivaris aan het Alg. Rijksarchief ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

De luchtpostverbinding met Nederlandsch-Indië, door C. J. Sniijders, Voorzitter Comité Vliegtocht Nederland-Indië. (Handelsberichten, 4 Aug. '27).

De grondrechten in Deli en de waarde van grants als zekerheid voor geldleeningen (slot). (In- en Uitvoer (Aug. '27).

Een groot verlies voor Indië. Dr. Ir. C. J. de Groot † door Ir. P. A. Roelofsen (De Ingenieur, 6 Aug. '27).

De doodstraf in Indië, door S. Kalff. (Vragen des Tijds, Aug.-Sept. '27).

Jaarverslag van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Ned.-Indië over het jaar 1925. (Mededeelingen Dienst Volksgezondheid in N.-I. 1927, deel II).

1677. Een gedenkwaardig jaar uit onze koloniale geschiedenis, door A. Hallema. (Vragen van den Dag, Aug. '27).

De eerste hygiëne tentoonstelling in Nederlandsch-Indië. (De Indische Post, 25 Juni '27).

De pensioenfondsen voor de koloniale landsdienaren, door Schneider. (Ind. Vrijzinnig Weekblad, 21 Juni en 1 Juli '27).

WONINGBUREAU EN ASSURANTIEKANTOOR „ACTIEF”

Koop- Verkoop- Huur- Verhuur- Administratie en Taxatie van Onroerende Goederen. — Verstreken 1e, 2e Hypotheken en Credieten. — Sluiten alle Assurantiën.

ARCHIMEDESTRAAT 41 :: TELEFOON 30244
Heeft geen Bijkantoren.

Suriname.

Suriname van 24 Juni schrijft: „Men herinnert zich, dat door den heer Dragter tijdens de behandeling van de voorloopige begrooting voor 1928 in de Koloniale Staten was medege-deeld, dat hij de Gouverneur het verzoek zou doen om alsnog een crediet op de begrooting te willen brengen, ten einde de huidige Directeur van het Landbouwproefstation in de gelegenheid te stellen proefnemingen te doen, welke zouden kunnen leiden tot wederopleving van de thans zoo goed als verlopen cacao-cultuur in Suriname.

Dit verzoek is ook inderdaad gedaan en in goede aarde gevallen.

Bij suppletore begrooting zal het benodigde bedrag dus nog moeten worden aangevraagd. Naar ons thans is medege-deeld heeft de Gouverneur ter zake ook het advies gevraagd van planters, die evenwel van een en ander geen heil verwachten en dan ook zoowel tegen de proefneming, als tegen eventuele hervatting van de cacao-cultuur gekeerd zijn.

Naar hunne meening zou het geen zin hebben om de proefnemingen in den Cultuurtuin te doen geschieden, terwijl alleen dan opnieuw een cultuur van cacao zou kunnen worden ter hand genomen, indien niet in de kuststreek, maar b.v. in een hooger gelegen zone zou worden gecultiveerd.”

Tot zoover het blad. Wij zouden het jammer vinden zoo de proef niet zou worden gedaan. De planters kunnen niet voor-uit weten waartoe die zou leiden. Men moet niet dan in den uitersten nood een cultuur opgeven die twee eeuwen lang in de kolonie heeft gebloeid. Naar onze meening gaat men daar veel te gemakkelijk van de eene cultuur op de andere over.

Ons is uit Suriname een interessante publicatie toegezonden: het eerste nummer n.l. van de op 1 Juli verschenen *Emancipatie Courant*, uitgegeven door het *Emancipatie Comité*.

De bedoeling van de uitgave moge blijken uit het voorwoord dat wij hier laten volgen:

„Zeer geachte Medeburgers, Ras- en Landgenooten! Langs dezen weg brengen wij, leden van het Emancipatie-Comité, U onzen groet. 64 jaren zijn er verlopen sedert de slaven in deze kolonie hun vrijheid herkregen; sedert de slavenketenen der Negeren werden verbroken.

Sindsdien zijn de omstandigheden in dit land zeer veranderd. Andere naties en rassen hebben zich metterwoon in ons land gevestigd, Suriname beschouwend als hun tweede Vaderland.

Vreedzaam leven wij onder de hoede van Nederlands driekleur naast en met elkander, hoezeer ook 'n ieder onzer zijn volks- of raseigen tracht te behouden.

Waar wij echter zonder uitzondering Suriname willen zien toenemen in bloei, daar is het noodig vóór alles, dat wij elkaar de hand reiken en schouder aan schouder strijden gaan tegen alles wat verdeeldheid en tweedracht brengt.

Wij moeten, hoezeer wij ook in cultuur-eigenaardigheden, kleur of ras verschillen, elkander meer en meer trachten te begrijpen om door samenwerking te komen tot algemeenen vooruitgang.

Zoodra wij begrijpen zullen, dat en Britsch-Indië, en Javaan, en Blanke, en Indiaan, en Neger, en Chinees, die allen dit land als hun vaderland beschouwen, noodzakelijkerwijs in onderlinge waardeering moeten samenwerken tot opbouw en welvaart van dit gebiedsdeel van het Koninkrijk der Nederlanden zal ook die welvaart komen.

Het Emancipatie-Comité wil nu, met bevordering van die uitwendige samenwerking met andere bevolkingsgroepen, trachten die *Eenheid* mede in eigen groep tot stand te brengen.

Makkelijk is die taak niet, doch wij hopen, dat een ieder, die 't waarachtig belang van ons geliefd geboorteland beoogt, ons steunen zal in ons streven.”

Dan volgt de aanhaling van vers 217 uit het gezangboek van den Nederl. Prot. bond.

Het voorblad van *De Emancipatie Courant* prijkt met de Nederlandsche vlag en de Courant bevat tal van interessante artikelen van verschillende medewerkers.

De drukkerij Erven H. van Ommeren heeft voor een goed uiterlijk gezorgd.

O · L · V · E · H

Onderlinge Levensverzekering van Eigen Hulp) - 's-Gravenhage.

GEZINSGELUK DOOR GEZINSVERZORGING

Vraagt onze concurrerende tarieven

Vraagt onze concurrerende tarieven

In het Augustus-nummer van *Neerlandia* een artikel van den heer Fred. Oudschans Dentz, ter herenking van het 25-jarig bestaan van de Groep Suriname van het Algemeen Nederlandsche Verbond. Dit bloeiend bestaan is het niet altijd geweest; er waren perioden van inzinking, maar hoe het ook zij de groep leeft nog.

Aan het slot van het artikel schrijft de heer Oudschans Dentz over *De West-Indische Gids*:

"Dit enige tijdschrift voor West-Indië moet in waarde worden gehouden. Men steune het, nu de regering zonder subsidie van regeeringswege, met gering aantal intekenaren belangeloos voortzet zijn werk te doen. Ofschoon het de algemeene belang der Koloniale Staten was, om enkele honderden guldens steun te verlenen, waartoe zoo gemakkelijk had kunnen worden overgegaan, na de minning van dat bedrag op de uitgaven van het Ministerie van Tuisland, welke ik voor mijn vertrek had ingevuld, heeft de regering gemeend, daartoe niet te overgaan. Te meer is het plicht van allen, die wel meenen met Suriname en zijn bloei te bevorderen, door middel van de *W.-I. Gids* en *Neerlandia* de belangstelling in dit overzeesche gebied te versterken."

Wij vestigen voorts de aandacht onzer lezers op het Jaarverslag van het Algemeen Nederlandsche Verbond, 1926, waarin zij kunnen lezen hoe het de groep Suriname in het verslagjaar stond.

Curaçao.

1926.

Men vervolge op hetgeen wij 21 Juli l.l. opnamen in het jaarverslag van de Curaçaosche Bank, moge nog iets volgen omtrent eenige bedrijven:

Scheepsbouw. Met de toename van de stoomvaart is de scheepsbouw geheel op den achtergrond takt voor wat het hoofdeiland betreft; hier op overvloed werden in 1926 dan ook slechts herstellen verricht aan de bestaande vaartuigen en kleine lichters en vloten gebouwd.

Op Bonaire, alwaar men vroeger in den scheepsbouw een middel van bestaan vond, werden slechts kleine lichters gebouwd.

Landbouw en veeteelt. Voor den landbouw en de veeteelt was 1926 zeer ongunstig voor wat betreft het hoofdeiland en de naburige eilanden Aruba en Bonaire.

Voor den weinigen regenval in 1925 kwam van maasoogst zoo goed als niets terecht; ook de aanplantingen hadden van de droogte te lijden werden weinig sap op; de ongunstige invloed van het wegblijven van den regen was op de dividenden geringer, want de oogst bracht toch meer op in 1925.

In de buurt der hoofdplaats op Curaçao geen moestuinen, waar irrigatie toegepast wordt, en een goed middel van bestaan aan de kleine landbouwers.

De vruchtenteelt op de plantage's met boomgaarden was mede lucratief. Versche vruchten vonden goede koopers.

De hoge mate hadden de groote plantages, waar de voornaamste bron van inkomsten is, de droogte te kampen. Ten gevolge van gebrek aan voedsel en drinkwater kwam er groote sterfte het vee voor, terwijl de hoge exploitatie in verband met hoge arbeidsloonen in het algemeen, voortvloeiende voor een groot deel uit de aan werkkrachten, het z.g. grootlandbouw- en zoutwinning bijna onmogelijk maakten.

Zoutwinning. Aan zoutwinning werd op Curaçao in 1926 zoo goed als niets gedaan, terwijl zij op Bonaire en St. Martin voortdurend te kampen heeft met gebrek aan arbeidskrachten. Ondanks dat werd er toch op beide eilanden meer zout gewonnen, dan in 1925, omdat voor het zoutgaren de droogte is geweest, doordien gedurende den tijd de regenval gering was en op Bonaire er geen regen viel.

Op Bonaire werd uit de zoutpannen aldaar gewonnen in totaal 4.938.000 K.G. tegen 3.575.000 K.G. in 1925 en op St. Martin in totaal 6.606.700 K.G. tegen 5.289.500 K.G. in 1925.

Overvoerd werden:
Curaçao 853.000 K.G. ter waarde van f 12.184.—
Bonaire 4.215.000 K.G. ter waarde van f 60.155.—

van St. Martin 5.091.000 K.G. ter waarde van f 44.682.—

tegen in 1925 respectievelijk:
4.523.000 K.G. ter waarde van f 73.518.—
11.446.000 K.G. ter waarde van f 62.613.— en
2.408.000 K.G. ter waarde van f 23.446.—

In voorraad bleven er op het einde van 1926: op Bonaire 3.640.000 K.G. en op St. Martin 2.859.000 Kilogram.

De verkregen prijzen in 1926 waren:
voor grof zout van Bonaire f 0.70 per vat van 130 Kilogram,
voor het gemalen zout van Bonaire f 0.45 per zak van 27 Kilogram,
voor het zout van St. Martin f 0.90 per vat van 112 Kilogram."

Afgezant.

Naar wij vernemen heeft de heer A. G. Stadius Muller, die, zooals wij meedeeld hebben, namens den Kolonialen Raad den Minister van Koloniën komt inlichten over het politievraagstuk, de reis gemaakt met het s.s. „Simon Bolivar”, dat 3 dezer in Amsterdam aangekomen is.

Cuba-emigranten.

Nog steeds komen er klachten van Cuba over den treurigen toestand, waarin velen onzer Curaçaosche en Arubaansche arbeiders aldaar verkeerden. Met het oog daarop zal de firma Karel Croes van Aruba dezer dagen een goulet naar Cuba zenden, en voor rekening van het Gouvernement alle Curaçaosche arbeiders, die geen middelen bezitten om terug te keeren, huiswaarts brengen. Het schip gaat naar Manzanilla, en alle arbeiders, die bij de suikereentrale van Manati, Chaparra enz. werkzaam zijn, zullen van deze gelegenheid om terug te keeren gebruik kunnen maken. Het is te hopen dat het niet ga als met de *Estelle* en *Gracia Maria*, die het gelukte slechts enkele arbeiders mee terug te brengen, daar de meesten het vrije leven op Cuba verkozen boven het meer geregeld leven, te midden van hun familiekring alhier. Vrees om hier geen werk te zullen vinden, bestaat er niet. Er is werk in overvloed. En hoe meer arbeiders er terugkomen, des te beter.

Hetzelfde schip zal nog een tweede reis maken, zoodat allen die willen, kunnen terugkeeren.

De heer Ovid Croes, lid der Firma, die op Cuba zeer goed bekend is en reeds meermalen Curaçaosche arbeiders naar hier heeft teruggebracht, zal de reis meemaken.

(A. d. C. van 25 Juni 1927).

Een Curaçaosche Schoener dranksmokkelaar?

In het Algemeen Handelsblad van 28 Juli l.l. Av. lazen we het volgende bericht:

Te New-York is — naar een Reuter-telegram d.d. heden meldt — een draadloos bericht uit Curaçao ontvangen, meldende, dat de gezagvoerder en een lid der bemanning van den Nederlandschen schoener „Helena” gedood werden in een revolvergevecht met drankwet-ambtenaren.

Engelsche bladen ontvingen van hun correspondent te New-York ter zake nog de volgende bijzonderheden:

De Nederlandsche schoener „Helena” werd verleden week niet ver van de kust van Portorico door ambtenaren van de drankwet aangehouden. De ambtenaren trachtten tevergeefs aan boord te komen en nadat eenige schoten gewisseld waren, wist de schoener naar Curaçao te ontsnappen. Gemeld wordt, dat de kapitein en een lid der bemanning ten gevolge van de schotwonden zijn gestorven.

Middelen.

Verschenen is de staat der middelen over het eerste kwartaal 1927. Merkwaardige cijfers heeft deze staat gebracht. Het ¼ der raming werd met f 187.000.— overtroffen, het overeenkomstige tijdvak van 1926 met f 127.000.—. Deze gunstige uitkomst is hoofdzakelijk te danken aan de volgende hogere opbrengsten, vergeleken met 1926: loodsgelden f 60.000.—, invoerrecht f 50.000.—, gedistilleerd-accijns f 20.000.—, draadlooze telegrafie f 13.000.—, ondanks belangrijke mindere opbrengsten van: inkomstenbelasting f 15.000.—, uitvoerrecht f 3.000.—, inkomsten der Curaçaosche bank f 28.000.—. De telefoonabonnementen, voor het geheele jaar op f 10.000.— geraamd, brachten in het eerste kwartaal reeds f 15.000.— op.

Benoeming.

Tot hoofdonderwijzer is benoemd R. van Heeswijk te Oirschot.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM

Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.—
Statutaire Reserve . . . . . - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. — Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFSTRAAT 24
Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven inlichtingen over Courante en Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Tel. Voorburg 106

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Oude gerenommeerde Zaak. Daar benevens zeer concurrerend adres

VERWOERDT :: VOORBURG

HEERENSTRAAT 11

TELEFOON V. 106

BELT
ONS OP!

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VRAAGT BIJ ONS PRIJSOPGAAF

HEERENSTRAAT 11

TELEFOON V. 106

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

5169

SCHOENMAKER BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praestieren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR- DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs 1 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

Geschiedkundige Sprokkelingen.

De Indische Verlofganger van 24 Juni 1927 bevat eenige mededeelingen over de reis van den commissaris-generaal Van den Bosch naar de Nederlandsche West-Indische bezittingen, die niet zonder onjuiste feitelijke gegevens zijn. Wij mogen trachten een en ander te herstellen.

Het is juist, dat niet alleen uit Suriname, maar ook uit Curaçao klachten over het bestuur bij den Koning waren ingekomen, maar o.i. gaat het niet aan, het zuiveren van den Augiasstal in Suriname als voornaamste doel van de uitzending van V. d. Bosch naar voren te brengen. Vereenvoudiging en bezuiniging van het bestuur, verbetering van koop-handel, landbouw, nijverheid, financiën, rechtswezen, defensie, in het kort alles wat zou kunnen strekken tot meer bloei en welvaart dezer bezittingen, was het hoofddoel van de reis, en daarnaast kreeg V. d. B. bijzondere commissiën, waartoe behoorde het uit den weg ruimen der geschillen tusschen het bestuur van Curaçao en dat van Suriname en de ingezetenen der koloniën.

De commandant van Hr. Ms. *Zwaluw*, waarmee V. d. Bosch reisde, heette niet Amht, maar Ampt, zijn commissaris-adviseur niet Gillie maar Guljé. Behalve Guljé en Mouton behoorden tot het gevolg van V. d. Bosch J. Jabot als secretaris en zijn zoon Mr. J. H. van den Bosch.

V. d. Bosch ging niet eerst naar de bovenwindsche eilanden, dan naar Curaçao en vandaar naar Suriname, maar eerst naar Curaçao, waar hij 10 Dec. 1827 na een reis van 51 dagen aankwam, van daar ging hij naar de bovenwindsche eilanden en 28 April 1828 kwam hij in Suriname aan.

Nieuw is voor ons de mededeeling — in ieder geval belangwekkend genoeg voor onze Curaçaosche lezers om haar hier over te nemen — dat de dood van den gouverneur-generaal Cantzlaar te wijten is aan de telkens weer andere instructiën en voorschriften, die de elkander opvolgende ministers gaven, waardoor hij werd „zoodanig van den weg geholpen dat zijn reeds ondermijnd gestel er ten zeeïste onder leed en een en ander niet weinig bijdroeg tot verergering van de kwaal welke hem (te?) spoedig voor het welzijn van Suriname in het graf sleepte”.

Uit den Verren Vreemde.

De internationale koloniale tentoonstelling in 1929 te Parijs.

De Fransche ministerraad heeft maarschalk Lyautey, de groote bedwinger van Marokko, benoemd tot commissaris-generaal voor de in 1929 te Parijs te houden internationale koloniale tentoonstelling. Hem is een kenner van Parijs bij uitnemendheid toegevoegd voor de plaatselijke regelingen, de heer M. Morain, oud-prefect van politie te Parijs, benevens de oud-gouverneur-generaal van Fransch W. Afrika, de heer Martial Merlin.

Eigenlijk zijn de voorbereidende werkzaamheden reeds lang op gang. Den 9en Mei 1927 sloot de minister van koloniën voor den Staat met den prefect van de Seine voor de Gemeente een overeenkomst, waarover de beraadslagingen toen over een viertal jaren liepen. Daarbij werd de beschikbaarstelling van terreinen door- en de financieele medewerking van Parijs geregeld.

Thans is een wettelijke voorziening getroffen, waarbij de financieele opzet van de geheele grootsche onderneming in bijzonderheden is uitgewerkt.

Het zuidelijke gedeelte van het bosch van Vincennes is als terrein uitverkoren. De boulevard Poniatowski zal verbeterd worden, de ondergrond-sche spoorweg zal verlengd worden van de boulevard Diderot tot aan de porte Dorée, waar de hoofdingang zal komen.

Een gedeelte van de gebouwen is bestemd om als blijvend Koloniaal Museum voort te bestaan. Hiervoor stelt de Gemeente een terrein van 9300 M² ter beschikking van den Staat, waarvan niet meer dan 5000 M². door gebouwen mogen worden bezet.

Over een en ander, alsmede over den financieelen opzet van de geheele onderneming, geeft de wet, met annexen, zooals deze opgenomen is in La Dépêche Coloniale van 24-27 Juli, uitvoerige inlichtingen.

Zooals men weet zal voor Nederland een officieele commissie worden samengesteld, waarvan reeds benoemd zijn: Mr. D. Fock tot voorzitter, Mr. A. G. N. Swart tot commissaris-generaal, Ir. E. de Kruyff tot secretaris-generaal.

Britsche ministers op reis.

Terwijl de minister van koloniën Amery zeven maanden op reis is naar de dominions koloniën, teneinde ter plaatse nader overleg plegen over de uitvoering van de besluiten genomen op de Imperial conference en op de Koloniale conferentie, beide te Londen gehouden, maakt minister van oorlog Worthington Evans zich reed om in October naar Br.-Indië te vertrekken. De reis, die drie maanden zal duren, heeft een zoek ten doel aan de N.W. provinciën van Br. (b.v. Kashmir en de Afghaansche grens) waar minister zich persoonlijk op de hoogte wenscht stellen van het leven van den Engelschen soldaat op de buitenposten.

Daar het niet onwaarschijnlijk is dat de minister van buitenlandsche zaken, Chamberlain, de zitting van den Volkenbond te Genève zal gaan wonen, en Baldwin dan pas terug zal zijn, mag Canada, mag het Britsche kabinet wel ambassadeurs heeten.

Stille-Oceaan-conferentie.

20-25 Mei werd te Hankou de conferentie van de werkende verenigingen gehouden, door welke Moskou hoopte de arbeiders van de landen om de Stille Oceaan en het Verre Oosten naar zijn zijde te richten.

Naar de organisators verkondigden, werden 20 miljoen (!) arbeiders vertegenwoordigd door de afgevaardigden. Van dezen waren 15 Chineezers, 2 Russen, 6 Japanners, 1 Coreaan, 2 Javanen, 2 Amerikanen, 1 Engelschman en 1 Franschman. Mexico en de Maleische eilanden meldden verhindert te zijn.

De besluiten waartoe de conferentie gekomen zijn gericht tegen de imperialistische inmenging in China; op het afweren van oorlogsgevaar in het gebied om den Stille Oceaan; op het steunen van nationale bewegingen in Java, Korea en de Philippijnen, alsmede in de landen van Latijns Amerika; op het vaststellen van een economisch program voor de arbeidende klasse; op het instellen van een permanent secretariaat om den band te versterken tusschen de samenwerkende verenigingen.

Zoo weergegeven luiden deze conclusies nog mak. Maar de aard der besprekingen, waarvan de samentrekking zijn, toont aan dat het Russische imperialisme zich zelf de inmenging in China geenszins ontzegt, dat Rusland militair geweld tegen alle bate geenszins versmaadt, dat het de nationale leuze met misleidende bedoelingen misbruikt en Rusland niet het welzijn der arbeidende klasse oogt, maar haar steun zoekt ter verwezenlijking de oogmerken van een groep revolutionairen te Moskou.

La Vague Rouge van Juli, aan welke wij bijzonderheden ontleenen, geeft de namen niet van de vertegenwoordigers der verschillende landen van de Hankou-bijeenkomst. Wellicht zijn die van de die zich als vertegenwoordigers van N.-I. hebben laten gelden, den autoriteiten bekend. Zoo niet, zal 't wel niet moeilijk zijn deze te weten te komen. De heeren, die uitverkoren werden, om daar te vertegenwoordigen, mogen in N.-I. wel in de ten gehouden worden.

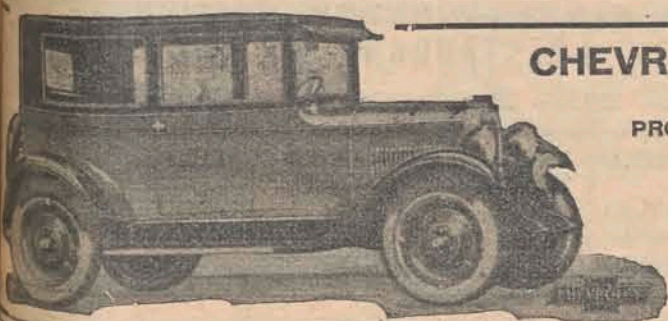
De vlootconferentie mislukt.

De Volkenbond zag de door hem bijeengeroepen commissie, die te beraadslagen had over de mogelijkheid van het vormen van een commissie, voorbereiding van een ontwerp tot internationale wapenbeperking, de Volkenbond zag die commissie tot voorbereiding van een commissie uitgaan, nadat zij tot een negatief resultaat gekomen was.

De Amerikaansche president, Coolidge, hierdoor niet ontmoedigd in zijn poging om een verdere beperking van de bewapening terzake te komen. Die opvatting kon gebillijkt worden want er is inderdaad wel eenig kenmerkelyk verschil. De conferentie van 1921 te Washington houden heeft voor de groote oorlogsschepen een enig resultaat bereikt; Ook behoeven over de oorlog ter zee niet met alle natiën beraadslaagd worden, als de groote zee-mogendheden 't niet zijn, kunnen die den toon aangeven. Dit laatste werd zelfs in die mate gevoeld, dat toen Frankrijk en Italië zich niet bereid verklaarden om ter conferentie te verschijnen, de anderen hierin beletst vonden om toch te beraadslagen.

Zoo kwamen dan te Genève vertegenwoordigers bijeen van N.-Amerika, Engeland en de dominions en Japan.

CHEVROLET PONTIAC OAKLAND

PRODUCTEN GENERAL MOTORS CORPORATION

HOOFDIMPORTRICE:

VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

N.V. JAMES NEFKENS' AUTOHANDEL

L. v. MEERDERVOORT 96c. Tel. 35970, 34247

In Washington was een begrenzing vastgesteld, waardoor de zeemogendheden beperkt werden in de aanbouw van groote slagschepen. Hieraan hebben zij zich gehouden. Maar er is sedert een wedstrijd ontstaan in den aanmaak van kruisers, ook in bouw en bewapening, maar juist blijven binnen de geoorloofde grens. Zoo was eigenlijk niets bereikt, te minder omdat daarnaast ook een wedstrijd ontstond in de uitbreiding van onder-

Den aanwijzing van toegenomen onderling vermindering van algemeen geloof aan vermindering van oorlogskansen lag hierin ook niet opgesloten. Het geld werd mede niet aan marine-doeleinden besteed.

Hierin hoopte Coolidge nu verbetering te brengen door ook voor oorlogsschepen van kleinere maat een verhouding, een begrenzing, een beperking te kunnen vaststellen in onderling overgang. Nu de poging hiertoe mislukt is, en nu hierbij wel dezelfde oorzaken hebben meegewerkt als welke onlangs de Volkenbondspoging om tot een wapenbeperking te komen, hebben doen mislukken, lijkt 't ons niet noodig hier veel over te vlotconferentie te zeggen. Ook nu wil elk zelf sterk genoeg blijven om zich onder alle omstandigheden veilig te voelen, maar ziet 't er niet naar uit dat is geen tegenstelling) dat andere landen hun strijdmacht beperken. Maar aangezien de staat voor de anderen de andere is, schiet men er op, als elk voor zich, en daardoor allen onderling de vreedelievende gezindheid, ook voor de toekomst niet verzekerd en gewaarborgd acht. Men kwam te Genève bijeen om wapenbeperking ter zee te verkrijgen. Men is er vandaan gegaan met het besluit vooral niets van de bestaande zeevloot prijs te geven.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

DE GEZELSHAPSPREIS NAAR HET KOLONIAAL INSTITUUT.

... twee jammer! Het gezelschap, dat zich vereenigt om de gezelschapsreis naar het Koloniaal Instituut te ondernemen was klein. Maar het ging. 8.23 uit Apeldoorn; na aankomst te Amsterdam, waar de secretaris van de afdeling Amsterdam, de heer L. D. Petit, even van zijn belangstelling blijf gaf, ging het met direct door naar Linnaeusstraat 2. Daar aangekomen werden we rondgeleid door den Heer J. C. Meester, conservator aan de afdeling volkenkunde, vriendelijk en onderhoudend, de aandacht op de vele zaken wist te vestigen en bij den rondgang enige interessante bijzonderheid wist te vertellen. Daarna wachtte het gezelschap in de koffiekamer het Instituut een uitstekende en keurig geserveerde lunch, na afluop waarvan nog bezichtigd werden: de centrale Hall en de groote en de kleine Aula. Het gezelschap verspreidde zich toen, om elkaar om half uur aan het C.S. terug te vinden. Het Instituut overbodig is het verder iets te zeggen van de kostelijke reis. Allen waren opgetogen over alles. Het was voor 't eerst (en misschien wel door vacantiestandigheden) de deelname te gering was in verhouding met het aantal leden, overweegt het bestuur de mogelijkheid een tweede bezoek te organiseren, met dit zoo buitengewoon in den smaak is gevallen. Het dan moet er een veel grooter aantal deelnemers zijn dan nu.

Het zeer voorloopig plan is in den herfst (Oct.-Nov.) nog eens te gaan — doch daar kan nog alles aan veranderd worden. De leden en belangstellenden gelieven daaromtrent nu reeds eigener beweging hun wenschen eens kenbaar te maken aan het bestuur. De kosten zullen (reis plus lunch plus bezoek) weer ongeveer f 5.— bedragen. Misschien zou het dan zelfs mogelijk zijn eind Augustus zoo'n expeditie te organiseren; als we het maar 10 dagen vooruit weten en er genoeg deelnemers zijn. Maar voorloopig sture men nog geen geld.

Denk er eens over!

Leden! bedenkt verder dat de kas bijna leeg is, en dat het de komende maanden de beste tijd is om leden te werven. Apeldoorn heeft bijna 60.000 inwoners en 1 pCt. daarvan is 600; en zooveel leden hebben we nog lang niet!

Ten slotte nog een vriendelijk verzoek aan iedereen. Er zijn wel eens menschen die afstand willen doen van Indische voorwerpen — die men wel wil weggeven. Welnu, de secretaris zal die gaarne ontvangen, omdat hij heel wat kan gebruiken als demonstratiemateriaal — als de afdeling „den boer opgaat” — en voor onderwijs- en andere nuttige doeleinden. Gaarne zal hij gesteenten, fossielen, schelpen, koraal ethnografica, enz., enz., enz., ontvangen, en al zijn best doen die voorwerpen 't hunne te laten bijdragen tot het leeren kennen van „Indië” zoowel Oost- als West-Indië. Bij voorbaat den warmen dank van den secretaris:

J. C. BAARS,
Lammerweg 3.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Het Secretariaat der afdeling Amsterdam is van 1 Augustus af gevestigd van Breestraat 21.

De Secretaris-Penningmeester van „OOST EN WEST” is tot 15 dezer afwezig.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË:

Ir. G. ter Bruggen, Ingenieur b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Velp (G.)
Dr. Ir. R. W. van Bemmelen, Idem als voren, Schiefbaanstraat 27, 's-Gravenhage.

H. J. Menting, Onderwijzer 2e kl. b.h. O.E.L.O., Tehuis voor Ongehuwden, Rijswijkscheweg, 's-Gravenhage.

C. D. Zaal, Idem als voren, Laakkade 80, 's-Gravenhage.

A. Niessink, Idem als voren, Mariastraat 59, Apeldoorn.

H. H. Geerdes, Idem als voren, Langewijk E6, Dedemsvaart.

J. M. Riemerts, Contractswerkman voor het vak van scheepsbouw bij het Marine-etablissement te Soerabaja, Gravenstraat 11, Helder.

J. van Vulpen, Gegradueerd adj.-accountant bij één der accountantsdiensten, Verhulststraat 98, 's-Gravenhage.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR SURINAME:

I. Agsteribbe, Godsdienstleeraar b. d. Ned.-Israël. Gemeente te Paramaribo, Stadskanaal.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR CURACAO:

P. van Heeswijk, Hoofdonderwijzer b. h. Openb. L. O. in Curaçao, Oirschot (N.-Br.)

Mutatiestaat van 3 tot 10 Augustus.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

Dr. P. H. W. G. van den Helm, Oud Gouvernementssecretaris van Suriname, Huize „Veelzigt”, Zeist. f 5.

M. H. Damme, Directeur-Generaal Post en Telegraaf, Den Haag, Javastraat 58. f 5.

Oudkerk Pool, Gep. Ass.-Resident, Den Haag, Gr. Hertoginnelaan 250. f 5.

Balsem, Oud-Administrateur onderneming „Petoengambo”, Scheveningen, Harstenhoekweg 29. f 5

D. Petit, Secretaris van de Afdeling Amsterdam, van: Saxenburgerstraat 34 huis, naar: van Breestr. 21.

H. K. Westendorp, Amsterdam, van: Pieter Lastmanstraat 25, naar: de Lairessestraat 165A.

Endert, van: Amsterdam, naar: Den Haag, p. a. Ned.-Ind. Handelsbank, Lange Houtstraat 2. f 5.

Swaluë, van: Zwolle, naar: Den Haag, Irisstraat 108. f 5. (Contributie '27 reeds voldaan).

den heer C. K. Kesler te Nieuwer-Amstel.

Secretaris Afdeling Den Haag.

den heer E. Moorman te Den Haag.

Adresveranderingen:

L. D. J. Reeser, Oud-Directeur H.B.S., van: Semarang, naar: Wassenaar, Schouwweg 34. f 5. (Contributie '27 reeds voldaan).

F. C. Robbersen, Leeraar Koloniale Landbouwschool, Deventer, van: Brink 66, naar: Raalteweg 7A.

B. de Jong, Controleur B.B., van: Santpoort, Molensstraat 8, naar: Tebing Tinggi (res. Palembang).

DROGISTERIJ „DE LAAN

LAAN V. MEERDERVOORT 527
NABIJ DE VALKENBOSCHKADE
DEN HAAG - TEL. 32423

Alle binnen- en buitenlandse Specialité's, Specerijen, Drogerijen, Chemicaliën, Toilet-, Verplegings- en Huishoudelijke Artikelen, enz. enz. 5% CASSABON. Vakkundig adres. Thuisbezorging zonder prijsverh.

POSTZEGELVEILINGEN

TE 's-GRAVENHAGE :: Geïllustreerde Veilingcatalogus wordt op aanvraag gratis en franco toegezonden door den Auctionaris

J. K. RIETDIJK DEN HAAG, L. Poten 15a
— Telefoon 17020 —

OVER-ALL :: LAKKEN :: VERNISSEN

DEPOT VOOR DEN HAAG: 5483

G. VAN DER SEL :: DROGISTERIJ

COPERNICUSSTR. 221 - DEN HAAG - TEL. 36299

Uitvoering en advies van Verf- en Schoonmaakwerk

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

J. Kambey, Controleur 1e categorie b. d. P.T.T.-dienst, Berkstraat 26, 's-Gravenhage.

Mr. E. P. F. Kelling, Leeraar i. d. rechtswetenschap en aanverw. vakken b. d. Opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren, Raadhuisplein 7, Heemstede.

J. P. J. Janssen, Amanuensis, chef-glasblazer a. d. Techn. Hoogeschool te Bandoeng, Fahrenheitstraat F 675, 's-Gravenhage.

Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, Chef Exploitatie der Westerlijnen v.h. Bedrijf der S.S. en Tramw. op Java, Stephensonstraat 24, 's-Gravenhage.

Ir. M. Mallien, Directeur der Pr. Julianasch. Jogjakarta, p.a. Hotel Terminus, 's-Gravenhage.

F. W. J. Andes, 2de Werktuigkundige b. d. Gouv. Marine, p.a. Hotel Terminus, 's-Gravenhage.

V. H. Helvetius van Riemsdijk ten Cate, Stationscommissie 1ste klasse bij de Staatsspoor en Tramwegen, Laan van Meerdervoort 325 II, 's-Gravenhage.

A. H. van den Broek, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Kleine Beerstraat 18, Antwerpen.

J. J. M. Th. Bech, Secretaris v. d. Algemeene Rekenkamer, Nassaukade 164 II, Amsterdam (W.)

J. H. van Bockhoven, Onderwijzer der 1e kl. b.h. O. E. L. O., Oranjestraat 43, Haarlem.

J. B. Peters, Onder-commissaris van Politie b. d. Veldpolitie te Blara, p.a. Mevr. de Wed. Th. Peters, van Rijgersbergenstraat 21, Amsterdam (W.)

W. Carmiggelt, Bouwkundig architect b.d. Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Sluisstr. 9 (III), Amsterdam (Z.)

W. J. E. Breuer, Bouwkundige b. d. S.S. en Tramwegen, p.a. de Leeuw, Avenue Daily 68, Schaerbeek (Brussel).

C. Ch. Bierhuys, Techn. hoofdkantoorhoofd b.d. S.S. en Tramw., p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.

M. Kruij, Landmeter der 3e kl. b.h. Kadaster, Bezuidenhout 209, 's-Gravenhage.

Mr. A. J. W. Arsa, Voorzitter v. d. Landraad te Djombang (Soerabaya), Sweelinckstraat 141, 's-Gravenhage.

R. J. Ulbl, Werktuig. opzichter 1e kl. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, werkzaam gesteld bij de Bangka-tinwinning, Stainzerhof 4, Graz (Oostenrijk).

D. van Reijndam, Techn. ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Torrecellistr. 13, Amsterdam (O.)

J. L. Dalmijn, Onderwijzer der 1e kl. b.h. O.E.L.O., Columbusstraat 93, 's-Gravenhage.

Mej. T. Cos, Fröbelonderwijzeres aan de Fröbelkweekschool te Bandoeng, Parallelweg 1, Bussum.

MET PENSIOEN:

A. Th. Soumokil, Controleur 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Van Ostadestraat 351, 's-Gravenhage.

P. van der Vlies, Directeur der Cultuurschool te Malang, Lindelaan 3, Rijswijk (Z.-H.)

D. Raven, Dirigeerend apotheker 2e kl. titulair, tijdelijk adres: Utrechtsche straatweg 74b, Oosterbeek.

A. L. Schenk, Kolonel v. d. Mil. Geneesk. dienst, Iepalaan 48, 's-Gravenhage.

A. C. Groeneveld, Kapitein der Infanterie, p.a. den heer Borsje, Aleidisstraat 105c, Rotterdam.

A. J. C. Buijsman, Idem als voren, Fahrenheitstraat 575, 's-Gravenhage.

A. H. Treu, Kolonel der Infanterie, Bosschestraat 18, Scheveningen.

Mej. C. M. A. H. d'Artillact Brill, Onderwijzeres 1e kl. b.h. O.E.L.O., Franklinstraat 120, 's-Gravenhage.

L. D. J. Reeser, Directeur H.B.S. te Semarang, Schouwweg 34, Wassenaar.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 :: DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN - BLOEMPOTTEN - ZUILEN
 MET POTTEN - KLOKSTELLEN,
 ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a, b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG
 DAMES MODE ARTIKELEN
 ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
 KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
 GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELEN

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamedrukwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden van Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied van personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, een matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan Indië die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken, als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANKENBERG-MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat 17, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *) zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankcheques
- b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
  - * 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankcheques
  - * 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankcheques
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten
  - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankcheques
  - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankcheques
  - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankcheques
  - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankcheques
  - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankcheques
  - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankcheques

- Onze Koloniën** .....
- Serie I.
    - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
    - * 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
    - * 3. De afschaffing van de laatste heerediensten op Java.
    - * 4. Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
    - * 5. De Europeesche vrouw in Indië.
    - * 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
    - * 7. Over de Kolonie Suriname.
  - Serie II.
    - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
    - * 2. Het Javaansch toneel.
    - * 3. Het spoor- en tramwezen in Nederlandsch-Indië.
    - * 4. De thee-cultuur op Java.
    - * 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
    - * 6. Een doode taal in Indië.
    - * 7. De inlandsche dorps-gemeenschap op Java.
    - * 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
    - * 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
    - * 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
  - Serie III.
    - No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
    - * 2. Bevoeling in Nederlandsch-Indië.
    - * 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
    - * 4. Indische Scholen onder de Oost Indische Compagnie.
    - No. 5. Nederlanders in Indië.
    - * 6. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
    - * 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
    - * 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
    - * 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Zovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust)